

A házassági eskü ösvénye

Jegyeseknek és gyakorló házasoknak

Sarkad-Újteleki Református Egyházközség

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	1
Bibliai szövegrészek (Igék), melyek a házasságról szólnak:	2
A házassági eskü – I. rész.....	6
„Esküszöm...”	6
„... az élő Istenre...”	7
... aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök Isten.....	9
A házassági eskü – II. rész	12
„... esküszöm az élő Istenre, hogy ...-t, akinek most Isten színe előtt kezét fogom, szeretem...”	12
„... Szeretetből veszem el őt / Szeretetből megyek hozzá Isten törvénye szerint, feleségül...”	14
„... Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek...”	15
A házassági eskü – III. rész.....	21
„... vele tűnök, vele szenvedek...”	21
Vele tűnök	21
Vele szenvedek.....	23
„... és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem hagyom...”	24
Holtomig, vagy holtáig.....	24
A házassági eskü – IV. rész.....	26
„... hanem teljes életemben hűséges gondviselője / segítőtársa leszek...”	26
Hanem...	26
Teljes életemben.....	26
Hűséges gondviselője / segítőtársa.....	26
Hűséges gondviselője leszek	27
Hűséges segítőtársa leszek	29
A házasságon belüli erőszak	30
„... Isten engem úgy segítsen...”	32
„... Ámen.”.....	33
A gyermekáldásról	35
Gyermekáldás, családtervezés.....	35
Tények, gondolatok a gyermekvállalással kapcsolatban:.....	37

Bevezetés

Ez a kis írás úgynevezett jegyesoktatásra készült. Olyan házasulandóknak, akik református templomban, református/ökumenikus szertartás szerint készülnek házasságot kötni. Közel két évtized házasságkötésre készítő alkalmai után „kényszerültem” leírni az itt következőket. Történt ugyanis, hogy néhány hét eltéréssel két olyan fiatal pár is bejelentette házasságkötési szándékát, akik több száz, ill. több ezer kilométerre laktak, de a házasságukat a szülőföldön kívánták megkötni. Így azután elektronikus levélben tartottuk a kapcsolatot, s így készültünk együtt a házasságkötés nagy napjára.

Amennyire lehetett, arra törekedtem, hogy „beszélgessünk”. Ezért gyakorlatilag azt írtam le, amit személyes találkozások alkalmával el szoktam mondani, elmondtam volna. Természetesen más a hangulata a beszélgetéseknek, a közvetlen találkozásoknak, azonnali kérdéseknek és válaszoknak. Ezt a hangulatot nem tudja visszaadni egy írás. Mivel az ún. jegyesoktatás gyülekezetünkben 6-7 alkalommal történik, ezt követi az alábbi beosztás is.

Időközben visszajelzéseket kaptam arról, hogy mások is, házasok is olvassák a „jegyesoktatást”, és hasznosnak találják. Ezért nemcsak házasulandóknak, hanem már házasoknak is ajánlom ezt az olvasmányt, hiszen a házassági eskünk felidézése, annak újra átgondolása sokévi házasság után is időszerű.

A házasulandókhöz szólva:

Házasságkötési szándékukat jelezték. Maga a házasságkötés polgári szertartás keretében, anyakönyvvezető előtt történik, az egyházi szertartás kizárólag a polgári szertartást követően történhet. A templomban, lelkészi szolgálattal történő házasságkötés során a házasságkötésüket az élő Isten előtt, az ő segítségül hívásával fogják megerősíteni, a református keresztyén anyaszentegyház gyakorlata szerint.

Mindenekelőtt tehát keresztyén házasságkötésről van szó. A keresztyén hit alapja Isten Jézus Krisztusban, a Szentlélek által adott kijelentése. Ezért először is azt fogjuk megtekinteni, hogy a Szentírás, a Biblia hogyan szól a házasságról.

Ezt követően a Magyar Református Egyházban gyakorolt házasságkötési esküformát fogjuk végigtanulmányozni: Mire is fognak esküt tenni, és mit jelent ez az eskü a hétköznapi életben. Végül a gyermekvállalás kérdéskörével is fogunk foglalkozni.

Hat anyagrészre, hat alkalomra osztottam be mindezt. Remélem, hogy a közös gondolkodás során csak erősödik házassági szándékuk, egymás iránti elkötelezettségük, s közelebb kerülnek az élő Istenhez is, akitől származik minden jó adomány és tökéletes ajándék.

Mivel keresztyén istentiszteleti szertartás keretében történik a keresztyén házasságkötési szertartás, csak a keresztyén hit alapján, a református hitvallásaink alapján – vagy ökumenikus szertartás esetén az magyar keresztyén egyházak között kötött ökumenikus megállapodás alapján történhet a házasságkötés.

Természetesen sokféle álma, vágya, elképzelése lehet egy házasságra készülő párnak, hogy a házasságkötés gyönyörű napját mivel tehetik emlékezetessé. Ez jól is van így.

A református / ökumenikus keresztyén istentiszteleti szertartásban azonban kizárólag azt tesszük és tehetjük, ami összhangban van a Szentírással, egyházunk hitvallásaival és azzal a hellyel, amit istentiszteleti helyként használ a gyülekezet. Ezért – miközben folynak az előkészítő beszélgetések – feltétlenül hozzák szóba a különböző elképzeléseiket, hogy még idejében tisztázni lehessen, mi az, ami „belefér”, s mi az, ami helyett más elképzelést, gondolatot kell kialakítaniuk, elfogadniuk.

Futó Zoltán
református lelkipásztor

Bibliai szövegrészek (Igé¹), melyek a házasságról szólnak:
(Az alábbi gyűjtemény csupán néhány szemelvény, messze nem a teljesség igényével)

- 1) *Akkor ezt mondta Isten: Alkossunk embert a képmásunkra, hozzánk hasonlónak: uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, az állatokon, az egész földön és mindenben, ami a földön csúszik-mászik. Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket. Isten megáldotta őket és ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet. Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen!*
(1Mózes 1, 26-28)

- Isten az embert a maga képviselőjére teremtette, azaz, hogy Isten akaratát hajtsa végre ebben a világban. Az uralkodás eredeti jelentése: felelős gondviselés, nem pedig zsarnokság.

- A Mindenható Isten az embert férfivá és nővé teremtette. Az ember a férfi és a nő! Még ma sem minden vallásban és kultúrában természetes ez a gondolkodás, hogy a férfi is ember és a nő is ember. A férfi és a nő egyenértékű ember. Ugyanakkor azzal, hogy az ember kétnemű, ebben már benne van, hogy közösségre teremtett lény, akinek társra van szüksége.

- Isten a teremtési rend szerint nem tett különbséget a férfi és a nő ember mivolta között, ezért valljuk, hogy a férfi és a nő egyenrangú! Az ember, a férfi és a nő teremtett az Isten képére, hasonlatosságára. Az embernek, a férfinak és a nőnek adta Isten a parancsot a teremtett világ uralom alá hajtására.

- Az egyenrangúság és az egyenjogúság között igen jelentős különbség van! Az egyenrangúság tanítása értékesnek tartja a férfit férfiként és a nőt nőként, míg az egyenjogúság tanítása – anélkül, hogy feltétlenül ez lenne a célja – gyakorlatilag eltörli a nemi szerepek közötti különbséget, s ezzel felborítja a teremtési rendet.

Az egyenrangúság tanítása arról szól, hogy a férfi és a nő egyformán értékes, de szükségük van egymásra, kiegészítik egymást az élet minden területén. Az egyenrangúság gondolata tehát harmóniát eredményez, kölcsönös tiszteletet és megbecsülést. Közösséget ad.

Az egyenjogúság ezzel szemben egyformává akar tenni: Hiszen mindkét nembeli meg tudja tenni ugyanazt, mindkettő képes ugyanarra, mindkettőnek joga van ugyanazt tenni. Ez a szemlélet – a maga lelki, biológiai és anatómiai tévedéseivel együtt (ld. pl.: „Hova vesszük a levegőt?”) – nem harmóniát eredményez, hanem versenyt férfi és nő között, míg végül eljut arra a gondolatra, hogy nincs is szükség a másikra, lehet nélküle is élni. Sőt végül: kívánatos a másik nem nélkül élni (férfiak és nők tudatos szinglisége, feminizmus, stb.).

Vagy ha mégis szükség van a másikra, ezt a szükségletet a lehető legminimálisabb szinten kell megélni, nehogy „függővé váljunk a másiktól”. Az egyenjogúság ezzel éppen az ellentétét éri el, amit eredetileg akart, mert így a másik ember már csak „használati eszközzé” silányodik az egyenjogúság szemléletét vállalók számára, amiben természetesen az is benne van, hogy az így gondolkodó is csupán használati eszközzé silányodik a másik ember, a másik nembeli számára. Amíg szüksége van rá, addig kell, azt követően pedig le lehet tenni, ki lehet dobni, ki lehet zárni... Ez a szemlélet megöli és feleslegessé teszi a közösséget, a házasságot.

¹ Igének nevezzük mi, keresztyének mindazt az írott vagy szóban elhangzó szöveget, amelyet Isten szavának, kijelentésének tartunk. Ez egyrészt azt jelenti, hogy kötelezően érvényesnek valljuk magunkra nézve, másrészt valljuk, hogy Isten Igéje ma is hat, ereje van, cselekszik.

- A teremtési rendet elfogadó ember számára a férfi értékes férfiként, a nő értékes nőként. Ezért nem várjuk el a férfitől, hogy nőként gondolkodjon, érezzen és viselkedjen, és nem várjuk el a nőtől, hogy férfiként gondolkozzon, érezzen és viselkedjen. Mert megvan a rangja, ugyanolyan a rangja a férfinak és a nőnek.

- Ezzel együtt jár az is, hogy magamat is elfogadom abban a nemben, amelyben teremtettem, és nem gondolom, hogy alacsonyabb rangú lennék azért, mert férfi vagyok, vagy alacsonyabb rangú lennék azért, mert nő vagyok, amikor képtelen vagyok megtenni azt, amire a másik képes.

- A házasság így lesz két, egyenrangú félnek a szövetsége, akik a nekik adatott értékekkel kiegészítik a másik életét, s ezzel meggazdagítják kölcsönösen egymást. De ez azt is magában hordozza, hogy a házasságban nem ugyanaz a feladata és szerepe a férfinak és a nőnek. És ezt a különbözőséget természetesnek fogadjuk el, kölcsönös tisztelettel és irigység nélkül!

- Szaporodjatok és sokasodjatok: Az első szó a termékenység áldását jelenti az eredeti nyelvben: legyen utódotok! A második szó a gyermekek számára vonatkozik: legyenek többen gyermekeitek, mint ti vagytok!

A mai világban tudatosan „vállalt” – helyesebben kikényszerített – kettő, egy vagy egység ellentmond Isten áldásának! Katasztrófába, összeomlásba viszi az Isten áldását visszautasító társadalmakat! Nekünk, keresztyéneknek tudatosan, Istenben bízva kell elfogadnunk áldását, amit Isten ajándékba ad, nem pedig ránk kényszerít. Mégis: az el nem fogadott áldással magunkat, népünket, az emberiséget tesszük szegényebbé!²

Ugyanakkor áldásról van szó, azaz többletről. A gyermek a házasságban többlet, de nem maga a házasság alapja. A házasság értelmét önmagában az adja, hogy egy férfi és egy nő életre szóló szövetséget köt, hogy egymásnak társai, egymásnak segítői, egymásnak örömei lesznek.

- 2) *Azután ezt mondta az ÚRisten: Nem jó az embernek egyedül lenni, alkotok hozzáillő segítőtársat. Formált tehát az ÚRisten a földből mindenféle mezei állatot, mindenféle égi madarat, és odavitte az emberhez, hogy lássa, minek nevezi; mert minden élőlénynek az a neve, aminek az ember nevezi. Így adott az ember nevet minden állatnak, az égi madaraknak és minden mezei élőlénynek, de az emberhez illő segítőtársat nem talált. Mély álmat bocsátott azért az ÚRisten az emberre, és az elaludt. Akkor kivette az egyik oldalbordáját, és húst tett a helyére. Az emberből kivett oldalbordát asszonnyá formálta az ÚRisten, és odavitte az emberhez. Akkor ezt mondta az ember: Ez most már csontomból való csont, testemből való test. Asszonyember legyen a neve: mert férjemberből vétetett. Ezért a férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek egy testté.*

(1Mózes 2, 18-24)

² Mák Pál: Levél egy gyermeket váró édesanyához c. (Magánkiadás, Noszvaj, 1992) írásában felsorol jó pár neves személyiséget, aki családjában sokadik (7. - 8. - 9.) gyermek volt. Az itt található felsorolásban nincs benne pl. Ludwig von Beethoven, aki csak 5. gyermek volt...

Ha esetleg kritikával is fogadjuk a következő idézetet, nem mehetünk el mellette érdektelenül: „Vezető társadalmi, értelmi tehetségek, történelmi és szakmai vezéregyéniségek között négy közül három sokadik gyermek közül kerül ki. Oxfordi és cambridge-i diákok – hosszas felmérések után – hasonló eredményre jutottak. Tehát itt biológiai bűnről is szó van.”

- Isten az embert közösségre teremtette. Ezért a magány, az egyedülállóság általában nem az ember természetes állapota. Az ember természetes módon vágyik közösségre, társra. Amikor azonban társról van szó, akkor nem bűn-társról beszél a Szentírás, sem pedig szórakozó partnerről, nem szabadidő-társról, hanem segítőtársról.

- A „hozáálló”-nek fordított segítőtárs tulajdonképpen jelenlévő, körülötte lévő segítőtársat jelent. Azaz nemcsak alkalmi segítőt, hanem állandóan mellette lévő.

- Figyelemre méltó, ahogy a Szentírás kimondja: ilyen segítőtársat ember csak emberek közül talál. Nem pótolhatja semmilyen más élőlény, még ha nagyon is kötődünk egy-egy házi kedvenchez, vagy adott élethelyzetben valóban komoly segítséget nyújtó, életet mentő jószághoz. Állat (és növény) közössége nem pótolhatja az emberi közösséget. Ez ugyanígy igaz volt az ókorban, mint igaz jelen korunkban.

- A képekben elmondott hitvallás tulajdonképpen az ókori ember gondolkodása szerint ugyanazt mondja el, amiről fentebb már szó volt: Az ember: férfi és nő. Egyedül a nő egészsítheti ki a férfit, és egyedül a férfi egészsítheti ki a nőt az Isten teremtési rendje szerint.

- Az oldalborda nem anatómiai kép, (volt idő, amikor azt állították, hogy a férfinek egyvel kevesebb bordája van...) hanem hitvallás: Az asszony nem a férfi koponyacsontjából való: nem nőhet a fejére. Az asszony nem a férfi sarokcsontjából való: nem nézheti a férfi lábtörlőnek. Az asszony oldalbordából való: a szív mellől, a legnemesebb szervek mellől: az asszony érték, egyenértékű a férfival! Ez a bibliai hitvallás is a férfi és a nő egyenrangúságát hirdeti. A „*csontomból való csont, testemből való test*” azt jelenti: olyan, mint én. Hozzám hasonló.

- Elhagyja apját és anyját: Új életet kezd, amelyben összeforr a feleségével (szó szerint: hozzátapad – ezt jelenti a „ragaszkodik”) és a korábban két élet most már egy. Azaz a házastársal való kapcsolat minden más kapcsolatnál szorosabb. Ezért kell elhagyni – elengedni – a szülőket (és testvért, és barátot, stb.), hogy a házaspár szövetsége a legerősebb legyen az emberi kapcsolatok között. Mert ők már többé nem kettő, hanem egy. (Ezt szokták egyes polgári esküvői szertartáson azzal kifejezni, hogy az ifjú pár két külön gyertyával egyszerre meggyújt egy középen álló nagyobbbat, majd a két gyertyát elfújja, s csak egy ég már középen: A két láng, a két élet végérvényesen eggyé lesz...)

Sok házassági válságot okozott már, amikor egyik vagy másik házastárs nem tudta elengedni a szüleit vagy a testvéreit, s még mindig a szülő, testvér, nagyszülő döntött az életükről, nem pedig a házaspár közösen...

Elhagyja apját, anyját... Természetesen nem az eldobást jelenti ez, hiszen a Szentírás igen hangsúlyosan beszél a szülő iránti tiszteletről és kötelezettségről, amit nem szüntet meg a házasság. Csak immár nem egy gyermek, hanem egy házaspár gyakorolja a szülő iránti tiszteletet és kötelességet.

Ugyanakkor a szülőknek is tudomásul kell venni, hogy a fiuk, vagy lányuk immár nem hozzájuk tartozik első renden, hanem a házastársához.

Amikor az Úr Jézus Krisztust kérdezték a házassági válásról, ő éppen a fenti Igére hivatkozva válaszolt: „*Nem olvastátok-e, hogy a Teremtő kezdettől fogva férfivá és nővé teremtette őket?*” Majd így folytatta: „*Ezért hagyja el a férfi apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté. Úgyhogy már nem két test, hanem egy. Amit tehát az Isten egybekötött, ember azt el ne válassza.*” (Máté ev. 19, 4-6)

- 3) *Engedelmeskedjete egymásnak, Krisztus félelmében. Az asszonyok engedelmeskedjenek férjüknek, mint az Úrnak; mert a férfi feje a feleségnek, ahogyan Krisztus is feje az egyháznak, és ő a test üdvözítője is. De amint az egyház engedelmeskedik Krisztusnak, úgy engedelmeskedjenek az asszonyok is a férjüknek mindenben. Férfiak! Úgy szeressétek feleségeteket, ahogyan Krisztus is szerette az egyházat, és önmagát adta érte, hogy a víz fürdőjével az ige által megtisztítva megszentelje, így állítja maga elé az egyházat dicsőségben, hogy ne legyen rajta folt, vagy ránc, vagy bármi hasonló, hanem hogy szent és feddhetetlen legyen. Hasonlóképpen a férfiak is szeressék a feleségüket, mint a saját testüket. Aki szereti a feleségét az önmagát szereti. Mert a maga testét soha senki nem gyűlölte, hanem táplálja és gondozza, ahogyan Krisztus is az egyházat, minthogy tagjai vagyunk testének. „A férfi ezért elhagyja apját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté.” Nagy titok ez, én pedig ezt Krisztusról és az egyházzal mondom. De ti is, mindenki egyenként úgy szeresse a feleségét, mint önmagát, az asszony pedig tisztelje a férjét.*

(Efezus 5, 21-33)

Ezt a szakaszt, amely egy nagyobb szakaszból származik, keresztyén házirendnek is nevezük, több más hasonló szakaszhoz hasonlóan. (Kolossé 3, 18-21; 1Péter 3, 1-7) Ez utóbbiból a 7. vers ez: „És ugyanígy, ti férfiak is, megértően éljete együtt feleségetekkel, mint a gyengébb féllel, adjátok meg nekik a tiszteletet mint örökös társaitoknak is az élet kegyelmében, hogy a ti imádkozásotok ne ütközzék akadályba.”

- 4) *Ne unszolj engem, hogy elhagyjalak és visszatérjek tőled. Mert ahová te mégy, odamegyek, ahol te megszállsz, ott szállok meg. Néped az én népem, és Istened az én Istenem. Ahol te meghalsz, ott akarok meghalni én is, ott temessenek el engem! Úgy bánjék velem az ÚR most és ezután is, hogy csak a halál választ el engem tőled!*

(Ruth 1, 16-17)

Ez az idézet nem szerelmesekről szól. Egy özvegyasszonynak a már szintén özvegy menyegyeri ígéri meg, hogy soha el nem hagyja. Ez az idézet a szeretetben megérett hűségéről szól. Ezért lett a keresztyén szerelmes fiatalok kedves idézetévé.

S végül a Bibliából még egy olvasmányra hívom most fel a figyelmet:

Az Énekek éneke az ókori szerelmi költészet egyik gyöngyszeme. Szerelmeseknek és házaspároknak ajánlott olvasmány. Hányféleképpen lehet kifejezni a vágyakozást, a ragaszkodást, a szerelmesben való gyönyörködést!

Isten megajándékozott a szerelemmel, és annak a házasságban feltétlen helye van!

Azzal, hogy férfivá és nővé teremtett bennünket, belénk teremtette az egymás iránti vágyat, az egymáshoz való vonzódást, és megajándékozott a szerelem örömeivel, a szexualitás ajándékával. Élhetünk és éljünk vele, mint Isten ajándékával, a házasság közösségében!

„Tégy engem, mint pecsétet a szívedre, mint pecsétet a karodra! Bizony, erős a szeretet, mint a halál, legyőzhetetlen a szenvedély, akár a sír. Úgy lobog, mint a lobogó tűz, mint az Úrnak lángja. Sok víz sem tudja eloltani a szeretetet, folyók sem tudják elsodorni. De ha valaki háza minden kincsét kínálná is a szeretetért, csak megvetnék érte.”

(Énekek éneke 8, 6-7)

A házassági eskü – I. rész

Az előző szakaszban a teljesség igénye nélkül tekintettünk bele a Szentírásba, hogyan szól férfi és nő életre szóló kapcsolatáról, a házasságról. Ne elégedjenek meg ennyivel! Olvassák rendszeresen a *teljes* Szentírást, a Bibliát mert a házasságban, az ember-ember kapcsolatban is igen sokszor eligazítást ad! Természetesen mindenekelőtt az élő Isten és az ember kapcsolatában kell eligazodnunk, s akkor sokkal könnyebb minden más kapcsolatot a helyére tenni!

Most a házassági esküt kezdjük el tanulmányozni. Azt az esküt, amely a magyar egyházi szertartások sajátja. Ilyen formában egyetlen más országban sem tesznek esküt a keresztyén házassulandók, miközben a hamarosan megismert esküforma sok száz esztendő múltáig tekint vissza a magyar keresztyén egyház(ak)ban.

Az eskü szövege:

Én... esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök Isten, hogy ...-t, akinek most Isten színe előtt kezét fogom, szeretem. Szeretettel veszem el őt / Szeretettel megyek hozzá Isten törvénye szerint, feleségül. Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek, vele tűnök, vele szenvedek, és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem hagyom, hanem teljes életemben hűséges gondviselője / segítőtársa leszek. Isten engem úgy segítsen. Ámen.

„Esküszöm...”

Számunkra manapság az eskü a bizonyítást, bizonygatást jelenti. A szavunknak a megerősítését, önmagunk szava által. Tulajdonképpen ez egy furcsa ellentmondás. Hiszen olyan ez, mintha arra szorulnánk, hogy megtámasszanak, és ezért megtámasztom *magamat*. Vagy: kérem, hogy higgyenek nekem, mert az igazságomat bizonyítja az *én* szavam.

Eredetileg azonban az eskü nem a saját szavunk igazolását jelentette, hanem Isten (vagy a több istent imádó népeknél az istenek, szellemek, hadijelvényekhez tartozó bálványok) segítségül hívását. Ez a segítségül hívás tartalmazza az Isten tanúskodását (látja az Isten!), de az Istentől jövő számonkérést is: Isten igazoljon, ha igazam van, de Isten büntessen meg, ha hazudok, ha nem a valóságot szólok.

Számunkra így az eskü azt jelenti, hogy Isten segítségét kérjük, hogy a következőkben elmondott fogadalmunkat, eskünket meg tudjuk tartani. Nem arról van szó tehát elsősorban, hogy Isten igazolását várjuk a kimondott szavunkra. Nem tanúskodni hívjuk először az Istent! Hanem Isten előtt jelentjük ki döntésünket, szándékunkat. Azért Isten előtt, mert elismerjük önmagunk erőtlenségét, és az ő segítségét várjuk az eskünk megtartásához.

Természetesen nem marad el a tanúul hívás sem: Mert Isten hallja a szavainkat, számon tartja a beszédünket. Isten pedig igaz tanú: ha kell *ellenünk is tanúskodik!* Erre az Úr Jézus Krisztus emlékeztet a Máté írása szerinti evangéliumban: „*De mondom nektek, hogy minden haszontalan szóról, amelyet kimondanak az emberek, számot fognak adni az ítélet napján*” (Mt 12, 36). S amikor az esküről szól az Úr Jézus, akkor a kimondott szó súlyát emeli ki az esküdözés szokásával szemben: „*Ellenben a ti beszédetekben az igen legyen igen, a nem pedig nem, ami pedig túlmegy ezen, az a gonosztól van*” (Mt 5, 37). A felelőtlen, könnyelmű esküdözéssel szemben szól Jakab is a levelében: „*Mindenekelőtt pedig, testvéreim, ne esküdjetek se az égre, se a földre, se más egyébire. Hanem legyen a ti igenetek igen és a ti nemetek nem, hogy ítélet alá ne essetek*” (Jak 5, 12)..

Nem arról van szó, hogy nem szabad esküt tennünk. Szabad esküt tenni. A Szentírásban is van rá példa nem egy. Pl. a Római levélben Pál apostol használ esküformát: „*Mert tanúm az Isten, akinek teljes lelkeimmel szolgálom az ő Fia evangéliumával, hogy szüntelenül megemlékezem rólatok...*” (Róm 1, 9).

Szabad esküt tenni, de azzal a szent komolysággal, hogy Isten hallja a beszédünket, és Ő emlékezik rá akkor is, amikor mi hajlamosak lennénk eskünket elfelejteni. Ezért elbizakodottság, önhittség nélkül, azzal az alázattal kell és érdemes esküt tennünk, hogy Isten segítségét kérjük szüntelen az eskünk, fogadalmunk megtartásához.

Mert nem az eskü önmagában a baj, hanem a be nem tartott eskü! Vagy az olyan eskü, amelynél az eskütevő csupán saját és a másik ember erejében, igazában, szeretetében bíz, de nem számol a bűnnel, az emberi gyengeséggel, a jövő ismeretlenségével.

Tegyenek esküt, de úgy, hogy ebben az eskütételben benne van az élő Isten segítségül hívása, akinek van hatalma megtartani az eskütevőt esküjében még akkor is, amikor ő önmagában gyenge lenne ehhez.

„... az élő Istenre...”

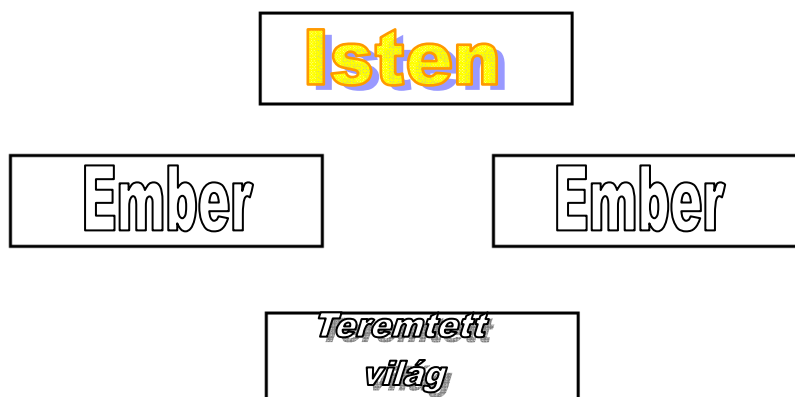
A házassági esküt az élő Isten színe előtt tesszük, az élő Isten segítségül hívásával, de az ő bírói széke előtt is.

Isten személy. Nem fogalom, nem eszme, nem ideológia. Személy, akinek akarata van, önálló döntése van. Személy, aki jelen van, aki szól, és akivel párbeszédet lehet folytatni.

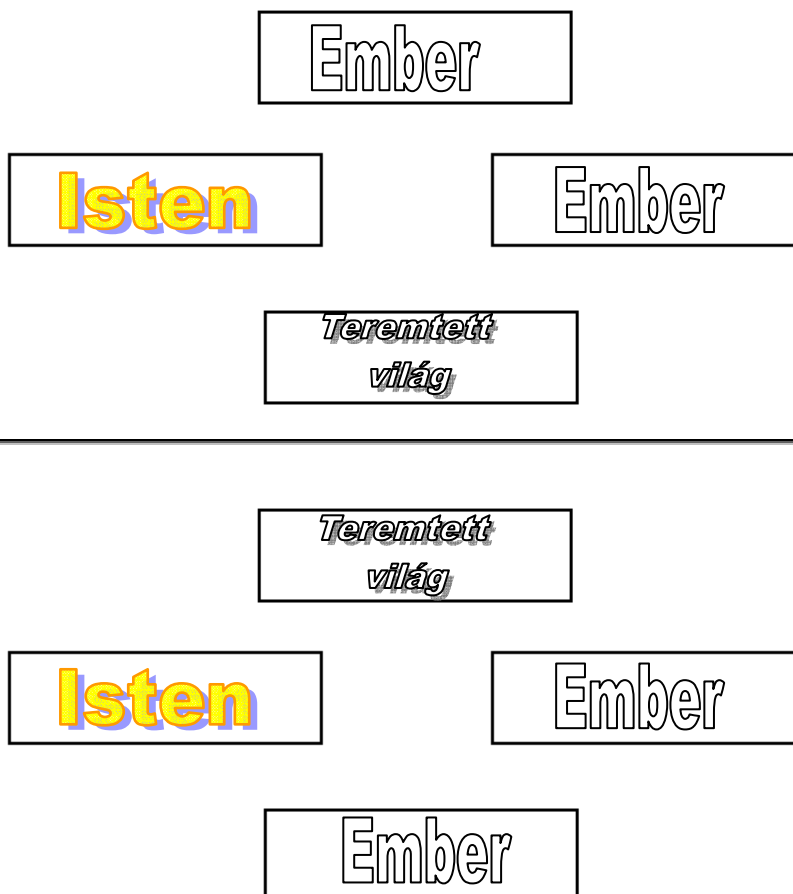
Valljuk, hogy az élő Isten jelen van a teremtett világ életében. Jelen van gondviselésével, történelmet formáló erejével, szeretetével, bölcsességével. Ha kell, beavatkozik, ha segítségül hívják, kész segíteni. Nem távolról szemléli a teremtett világot, s nézi, hogy vergődnek benne a teremtményei, hanem mindenütt jelen van. Nem hagyott magunkra minket. Szabad akarattal ajándékozott meg, ezért sokszor nem kényszerít akarátára, noha nyilvánvalóvá teszi, mi a helyes.

Isten jelen van. Nem bábú, nem szobor, és nem lehet bezárni a gondolataink ketrecébe. Nem attól isten az Isten, hogy mi annak gondoljuk! És nem hajlandó olyan isten lenni, aminek mi el akarjuk képzelni. Önálló Úr, akinek léte nem a teremtményei akaratától, szavától, döntésétől, vágyától és elképzelésétől függ. Tőlünk függetlenül van. Lehet Őt tagadni, de azért Ő van! Lehet vele vitatkozni, de mindig igaza van. Lehet Őt gúnyolni, de végül mégis csak a gúnyolódó válik nevetségessé. Lehet vele szemben harcolni, de boldogok akkor vagyunk, ha Ő győz le minket. A Vele való viszonyunk a Teremtő és a teremtmény viszonya. Ha ezt a viszonyt megbecsüljük, akkor helyére kerülnek a dolgok. Ha ezt a viszonyt fel akarjuk borítani, akkor minden kapcsolatunk megsínyli azt...

Isten helye a Teremtő helye. Az ember helye az embertárs mellett van, a teremtett világot pedig uralja az ember.

Ezt a rendet a bűnesetben (1Móz, 3) felborította az ember. Istent már nem tisztelte Teremtőjének, hanem úgy gondolta, hogy egyenértékű az Istennel. („Olyanok lesztek mint az Isten...”)
Azonban, ha Isten a „társunk”, akkor az embertársunkat vagy magunk fölé helyezzük – s az embert tesszük istenné, pl. a személyi kultuszban, diktatúrákban – vagy az embert tesszük szolgánkká, de akkor a teremtett dolgokat imádjuk a teremtő helyett.

Ez utóbbi két esetben – ha így gondolkodnánk Istenről – az embertársunkkal való kapcsolat, s így a házastársunkkal való kapcsolat is gyötrelmessé válik. Mert vagy uralkodunk a másikon, és imádatot várunk el tőle (mi vagyunk az „isten”), vagy nyilvánvalóvá tesszük, hogy akár csak egy tárgy is, egy állat is többet ér nála: S már az autónkat, a számítógépünket, a kutyánkat, stb. bálványozzuk... Akkor pedig jaj az embertársnak, házastársnak, s minden körülötünk élő embernek (szülőnek, gyermeknek, szomszédnak, munkatársnak, stb.)

Amikor a házassági eskünk alkalmával az élő Isten elé állunk, akkor azt fejezzük ki, hogy Őt ismerjük el mindenek felett valónak. Ezzel azonban elfogadjuk az általa adott terem-tési rendet is, ahol embernek csak ember lehet a(z) élet-, alkotó-, munka-, stb. társa.

S amikor az élő Isten elé állunk, akkor ezzel azt is tudomásul vesszük, hogy Istennel számolnunk kell, és számolnunk lehet. El kell fogadnunk, hogy Őt nem irányíthatjuk, Ő azonban vezet bennünket. Hiszen Ő mindennél jobban ismer minket is, de a teremtett világot, környezetünket is. Neki van hatalma beavatkozni, éppen ezért bízhatunk Benne, akkor is, amikor a mi lehetőségeink elfogytak. Lehet tőle kérni, és neki mindenért hálát adni. El lehet fogadni tőle, amit éppen adott, és benne bízva lehet tovább lépni, újat kezdeni, amikor szükséges. Neki joga van felülbírálni döntéseinket, hiszen Isten. De nem kell félnünk döntéseitől, mert szeret.

... *aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök Isten...*

Istenről beszéltünk eddig. Azonban ez nem jelenti azt, hogy bármilyen istenséget Istennek tartanánk. Egyetlen Isten van, akit Istenként tisztelünk és imádunk. Vallva, hogy a többi istenség nem isten. Azt sem valljuk, hogy tulajdonképpen minden istenség ugyanazt az egy Istent jelenítené meg. Ma ugyan divatos azt mondani, hogy végső soron mindenki ugyanazt az istent imádja, de elég ennek az állításnak csak a felszínét megkaparni, s máris kiderül az állítás valótlanága. Gyűlölné-e valaki annak a vallását, aki ugyanazt az istenséget imádja? Akkor miért gyűlöli a mohamedán a keresztyént, vagy a buddhistát és hindut? Miért gyűlöli a hindu a buddhistát, a keresztyént és a mohamedánt? (És mi, ún. „keresztyének”...?)

Másik oldalról: Ha igaz lenne, hogy ugyanazt az istenséget imádja tulajdonképpen minden vallás, akkor miért mennek a vallások tanításai sok területen egészen más irányba? El lehet-e jutni ugyanazon istenséghez, ha egészen más irányban keressük? El lehet-e jutni ugyanoda, ha az egyik azt mondja: „Szeressétek ellenségeiteket” a másik pedig azt mondja: Aki nem ugyanazt vallja, amit mi, annak meg kell halnia? El lehet-e jutni ugyanoda, ha az egyik azt vallja, hogy Isten bűnbocsánata által új életet élhetsz és kell élned, a másik azt mondja, hogy saját erőfeszítésed juttat el a teljességre?

Ugyanoda igyekszünk-e, érkezünk-e, ha egyikőnk Budapesten a Nyugati pályaudvaron a Záhony felé induló vonatra száll fel, míg másikunk a Déli pályaudvaron a Keszthely felé induló vonatra száll fel?

Mi, keresztyének a Szentháromság Istent valljuk, imádjuk. Aki Atya, Fiú, Szentlélek. Szentháromság, de **egy Isten!** Az, hogy Isten megmutatta, kijelentette magát úgy is, mint Atya, azaz teremtő, gondviselő, történelmet formáló Isten, megmutatta magát, mint Fiú, aki megismertette Isten tökéletes akaratát, s aki életét adta minden ember bűnéért, és megmutatta magát, mint Szentlélek, aki folyamatosan jelen van, erőt ad, tanít és vigasztal, és mégis **egy**, ez a keresztyének *tapasztalata lett.*

A Szentháromság tanítása nem egy elméleti tanítás, amit filozófusok kiagyaltak, hanem egy élő tapasztalat körülírása. Isten egészen más, mint mi. Annnyival inkább fölöttünk van, hogy mi nem tudjuk az Isten titkait tökéletesen megfejtani. Miközben következetesen arra tanította népét Isten sok évszázadon át a próféták által, a Kijelentés által, hogy egy Isten van, aközben azt kellett megtapasztalniuk az első keresztyéneknek, hogy Isten három módon is közel jött hozzánk. Először meg kellett tanulni Isten népének, hogy egyetlen Isten van! A többi istenek nem istenek! De azután meg kellett tanulnia Isten népének azt is, hogy az egyetlen Isten hármasságban jelentette ki magát!

Jézus Krisztus is ezt tanította, mutatta meg. Anélkül, hogy bővebben belemennénk a Szentháromság tanításába, Jézus szavára utalok, aki a János írása szerinti evangéliumban ezt mondja: „*Én és az Atya egy vagyunk*” (Jn 10, 30).

Hogyan lehet egy, ami kettő, ill. három?

A többistenhívő népeknél a különböző istenek egymással különböző viszonyban állnak. Harcolnak egymással, szolgálnak egymásnak, vitatkoznak egymással, megosztják egymás között a munkát, azaz egy-egy területért egy-egy istenség a felelős (így van ma is a hinduknál a néhány főisten mellett több ezer kisebb rangú istenség).

A Szentháromság Isten, noha Atya, Fiú, Szentlélek, mégis tökéletesen ugyanazt akarja. Tökéletesen egy a döntésben, a szeretetben, a közösségben. Az Úr Jézus ezt mondta tanítványainak: „*mert nem azért szálltam le a mennyből, hogy a magam akaratát tegyem, hanem hogy annak az akaratát, aki elküldött engem*” (Jn 6, 38). Elő nem fordulhat, hogy az Atya szembe forduljon a Fiúval, rákényszerítve akaratát, vagy a Szentlélek önállósítaná magát, és másra készítené bennünket, mint amivel az Atya és a Fiú megbízta!

Mi, keresztyének, ezt az egy, tökéletes közösségben lévő Istent imádjuk! S így, a Szentháromság Isten előtt teszünk házassági esküt, házassági fogadalmat.

De Őt hívjuk segítségül a házasságunk megtartásához, az életutunkon át mindvégig megmaradó hűséghez, az Istentől kapott ajándékok megbecsüléséhez is.

Mit jelenthet a Szentháromság Istenre való eskü az életünkben?

1) Az elé az Isten elé állunk, aki közösségben van! Akinek kedves a közösség, a szeretet, a hűség, az olyan élet, amely valóságban, igazságban van!

Isten nem irigy azokra, akik közösségben, boldogságban élnek! Elképzelhetetlen, hogy Isten mást mondana az őhöz imádkozó, tőle segítséget váró házaspár egyik és másik tagjának ugyanabban a kérdésben. Elképzelhetetlen, hogy amikor mindkét fél a Szentháromság Istenénél keresi az igazságát, Isten csak úgy, „passzióból”, „játékból” egymásnak ugrasztaná őket, vagy kijátszaná egyiket a másikkal szemben! Isten szereti a jó, tiszta közösséget! Ez lényéhez tartozik!

Azzal a bizalommal fordulhatunk a Szentháromság Istenhez, hogy ő a benne bízók közösségét – így a házasságát is – erősíteni, építeni, gazdagítani, segíteni akarja! Úgy is, mint Atya, úgy is, mint Fiú, úgy is, mint Szentlélek!

2) Azt az Istent hívjuk segítségül az eskütétel alkalmával,

a) ... akinek természetes a gondviselés. Mint Atyánk, folyamatosan kíséri az életünket. „Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok” (1Pt 5, 7).

Jézus Krisztus ezt mondja: „Ezért mondom nektek: ne aggódjatok életetekért, hogy mit egyetek, és mit igyatok, se testetekért, hogy mivel ruházkodjatok. Nem több-e az élet a tápláléknál, és a test a ruházatnál? Nézzétek meg az égi madarakat: nem vetnek, nem is aratnak, csűrbe sem takarnak, és mennyei Atyátok eltartja őket. Nem vagytok-e ti sokkal értékesebbek náluk? Aggódásával pedig ki tudná közületek meghosszabbítani életét csak egy arasznyival is? Mit aggódtok a ruházatért is? Figyeljétek meg a mezei liliomokat, hogyan növekednek: nem fáradoznak, és nem fonnak, de mondom nektek, hogy Salamon teljes dicsőségében sem öltözködött úgy, mint ezek közül akár csak egy is. Ha pedig a mező fűvét, amely ma van, és holnap a kemencébe vetik, így öltözteti az Isten, nem sokkal inkább titeket, kicsinyhitűeket?” „Ne aggódjatok tehát, és ne mondjátok: Mit együnk? - vagy: Mit igyunk? - vagy: Mit öltünk magunkra? Mindezt a pogányok kérdezzétek; a ti mennyei Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van minderre. De keressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak nektek. Ne aggódjatok tehát a holnapért, mert a holnap majd aggódik magáért: elég minden napnak a maga baja.” (Máté 6, 25-34)

b) ... aki megváltott bűneinkből. A Fiú azért lett emberré, hogy tökéletesen megmutassa nekünk az Atyát, az Atya szeretetét. A mi mennyei Atyánkról olvassuk: „...úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3, 16). Isten feláldozta értünk a Fiút, s a Fiú életét adta értünk, hogy minden bűnünket megbocsássa.

Amikor a Szentháromság Isten előtt teszünk esküt, a bűnbocsátó Isten előtt teszünk esküt. Aki segít újat kezdeni minden elrontott nap, minden elrontott beszéd, minden elrontott életszakasz után, ha készek vagyunk tőle bocsánatot kérni, és vele újat kezdeni. Ez azért is fontos, mert a házasság nagy ragasztóelemei között nemcsak a szeretet szerepel, hanem a megbocsátott bűnök is! A szeretetből következik, hogy készek vagyunk megbocsátani! De amikor nagyon fáj valami, akkor segít a megbocsátásban az a tudat, hogy Isten nekünk is mindent megbocsátott! „És amikor megálltok imádkozni, bocsássátok meg, ha valaki ellen valami panasztok van, hogy mennyei Atyátok is megbocsássa nektek vétkeiteket” (Mk 11, 25). „Viszont legyetek egymáshoz jóságosak, irgalmasak, bocsássátok meg egymásnak, ahogyan Isten is megbocsátott nektek a Krisztusban” (Ef 4, 32). „Viseljétek el egymást, és bocsássátok meg egymásnak, ha valakinek panaszja volna valaki ellen: ahogyan az Úr is megbocsátott nektek, úgy tegyetek ti is” (Kol 3, 13). Azért kérhetek bocsánatot a hitvestársamtól, és azért tudok megbocsátani a hitvestársamnak, mert Isten neki is, nekem is megbocsátott! De nemcsak megbocsátott, ha-

nem meg is szabadított a bűn átkától. Azaz nemcsak megbocsátásért esedezhetünk, hanem segítségül hívhatjuk Isten életünk megváltozásához is! Mert Krisztusban új természetet kapunk, és erőt a bűn, a rossz szokások elhagyásához, ha kérjük tőle! „... többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem...” (Gal 2, 20).

c) ... aki nem hagy magunkra... A Szentlélek Isten folyamatosan jelen van a világban, és jelen van az életünkben. A Szentlélek tanít meg arra, hogyan tisztelhetjük, imádhathatjuk helyesen az Istent. A Szentlélek ad erőt hinni, bízni. A Szentlélek győz meg Isten Igéjének igazságáról, és mutatja meg az Isten Igéjének mélységeit, amikor naponként olvassuk a Bibliát, vagy részt veszünk istentiszteleteken. A Szentlélek tesz képessé engedelmeskedni az Istennek. A Szentlélek tanít meg arra, hogy hogyan szólhatunk bölcsen, világosan Jézus Krisztusról ebben a világban.

De a Szentlélek segítségét kérhetjük életünk bölcs folytatásához, munkánk bölcs és eredményes végzéséhez.

A Szentlélek segítségét kérhetjük gyermekeink bölcs neveléséhez, hogy az alatt a rövid idő alatt, amíg nekünk adattak, amíg mellettük lehetünk, minél jobban felkészíthessük őket az életre, a bölcs életvitelre.

A Szentlélek Istent hívhatjuk segítségül, amikor kimerültek vagyunk, amikor szomorúság, bánat, kétség uralkodik el rajtunk. Mert a Szentlélek, mint Vigasztaló és Pártfogó áll mellénk. Jézus Krisztus mondta: „*Én is azt mondom nektek: kérjétek, és adatik, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitattik nektek. Mert mindaz, aki kér, kap; aki keres, talál; és aki zörget, annak megnyitattik. Melyik apa az közületek, aki fiának kígyót ad, amikor az halat kér tőle, vagy amikor tojást kér, skorpiót ad neki? Ha tehát ti gonosz létetekre tudtok gyermekeiteknek jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, akik kérik tőle?*” (Lk 11, 9-13)

A házassági eskü során a Szentháromság Isten segítségül hívása tehát az élet teljességét átfogja. Nincs olyan területe az életünknek, ahol ne számíthatnánk Isten segítségére, támaszára, oltalmára, ha őt keressük és benne bízunk.

Ugyanakkor a Szentháromság előtti eskütétel arra is emlékeztet minket, hogy Isten életünk minden területén illetékes. S joga van életünk minden területén tanácsolni, vezetni, beleszólni. De azt is tudjuk, hogy Isten ezt szeretettel és jósággal telten teszi.

„Érezzétek, és lássátok, hogy jó az ÚR!
Boldog az az ember, aki hozzá menekül.”
(Zsoltárok 34, 9)

HÁZI ÁLDÁS

Hol hit, ott szeretet,
Hol szeretet, ott béke,
Hol béke, ott áldás,
Hol áldás, ott Isten
Hol Isten, ott szükség nincsen.

Krisztus a gazdája ennek a háznak,
láthatatlan résztvevője minden együttlétnek,
csendes hallgatója minden beszélgetésnek.

A házassági eskü – II. rész

Én... esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök Isten, hogy ...-t, akinek most Isten színe előtt kezét fogom, szeretem. Szeretettől veszem el őt / Szeretettől megyek hozzá Isten törvénye szerint, feleségül. Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek, vele tűnök, vele szenvedek, és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem hagyom, hanem teljes életemben hűséges gondviselője / segítőtársa leszek. Isten engem úgy segítsen. Ámen.

Egyszer egy vőlegény elolvassa a házassági esküt, ezt mondta: „Ez durva...” ☺

„... esküszöm az élő Istenre, hogy ...-t, akinek most Isten színe előtt kezét fogom, szeretem...”

Az eskünek a szerepe ezen a ponton a keresztyén házasságfelfogás nyomatékosítása. A házasságkötés alapja a szeretet lehet. A keresztyén hitbeli felfogás, a keresztyén erkölcs nem fogad el a házasság alapjának mást, mint a szeretetet. Ugyanakkor a szeretetet nem idealizáljuk. Itt a földön nincs tökéletes szeretet. Egyedül Istenben van tökéletes szeretet.

El kell gondolkodni azon, hogy a szeretet nem csupán érzés, hanem döntés is. A szeretet nemcsak „történik velünk”, hanem abban mi is aktív részesek vagyunk. Ezért, amikor valaki a leendő házastársát választja, amikor az eskütételre készül, akkor nem csupán az érzéseit kell, hogy megvizsgálja, hanem az odaszánását is: Akarom-e őt szeretni egy életen át, úgy, ahogy van? Előnyeivel és hibáival együtt?

Még az ún. „kényszer-házasság” is lehet szeretetben leélt házasság, ha a felek a szeretet mellett *döntöttek*. Régen nem egyszer a szülők választottak, hogy ki kit vehet el feleségül, ki kihez mehet férjhez. Mégis sokan éltek egész életükön át szeretetben! A Szentírásból ilyen pl. Izsák és Rebeka házassága (1Móz 24). Ami fontos volt: olyanok kössenek házasságot, akik ugyanazt az Istent imádják! És tudják egymást Isten félelmében tisztelni, szeretni, megbecsülni! Olyanok kössenek házasságot, akik *akarják* egymást szeretni, úgy, ahogy vannak, előfeltételek és előítéletek nélkül. Szeretni akkor is, amikor már nagyon jól ismerik!

Természetesen sok más szempontot is figyelembe lehet venni emellett – és figyelembe kell venni – a házastárs kiválasztásánál. Erre sokféle tanácsadást lehet hallani. (Összeillők legyenek ebben, vagy abban a tulajdonságban...) Bölcsen, józanul (már amennyire tud a szerelmes ember bölcs és józan lenni) meg kell vizsgálni ezeket a tanácsokat. Sem lebecsülni, sem túlzásba nem kell vinni az ilyen tanácsok megfogadását. (Emberileg igen összeillő párok-ról derült ki, hogy képtelenek együtt élni, miközben teljesen más természetű párok élnek évtizedeken át boldog házasságban – mert szeretik egymást!)

*Adjanak hálát Istennek,
hogy szeretik egymást, megértik egymást és kötődnek egymáshoz!*

Amire biztos, hogy nem kell, nem szabad figyelni: a bálványistenek, babonás vallásosság tanácsaira! Semmiképpen ne figyeljenek arra, hogy mit mond a horoszkóp (pl.: összeillenek-e a csillagjegyeik), vagy mit mondanak a jósok, kártyavetők, babonás cselekedetek, szilveszteri ólomöntés, stb. Az élő Isten, aki mindeneket kezében tart, megtiltotta, hogy ilyen eszközöket használjunk ahhoz, hogy Isten akaratát tudakoljuk!

Isten a Szentírást adta akaratára kijelentéseként. Minden más út félrevezet, tönkretesz!

A szerelem érzését túlbecsülni sem kell! Ma, amikor általánossá vált, hogy „szerelmi házasságok” köttetnek, mégis olyan sokszor meghidegül a szeretet a házaspárok között! Talán túlságosan is a szerelemre figyelünk, és elfeledkezünk a szeretet természetéről. Érdekes hát elolvasni a Szentírásból a „szeretet himnuszának” nevezett szakaszból egy részt:

„A szeretet türelmes, jóságos; a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel.

Nem viselkedik bántóan, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a rosszat.

Nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal.

Mindent elfedez, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr.”

(A teljes „szeretet himnuszát” a 1Kor 13, 1-13-ban olvashatjuk.)

Természetes, hogy szükség van a személyes szimpátiára, szükség van a szerelemre, a vonzódásra, a közös érdeklődésre. Jó, ha közel azonos végzettségűek is azok, akik egymáshoz kötik az életüket, de ezek még önmagában nem teszik szeretetteljessé a házasságot. A szeretetet nemcsak érezni kell, hanem tanulni, gyakorolni és naponként megélni!

Ezért valljuk, hogy a szerelemnek, a „rózsaszín ködnek” át kell alakulni szeretetté a házasságban. A szerelem érzése – ha nincs benne a szeretetnek az a döntése: szeretem úgy, ahogy van – elmúlik néhány éven belül. Szeretet nélkül csak üresség marad. A rózsaszín köd helyét felváltja az unalom szürke felhője... A szerelem perzselő lángolását felváltja a közöny jéghideg távolságtartása. Ezt tudatosan el kell és el lehet kerülni, a szeretet kimunkálásával.

Ezzel szemben fellobban a szerelem érzése, tüze újra és újra, még évtizedek múlva is, ha a házastársunk szeretete mellett döntünk naponta! Sok éves házaspárok is szerelmesek tudnak lenni egymásba! S akik „csak” szerették egymást a házasságkötéskor, idővel eljuthatnak a lángoló szerelem érzésére is. Bármilyen különösen hangzik, de lehet a házasság jó a szerelem érzése nélkül is! Mert a szeretet igen erős kapocs! Biztos azonban, hogy nem lesz jó, ill. tartós a házasság, ha nem erősödik fel a szeretet döntése, választása, a szerelem lángolása mellett.

A szeretetnek ezt a döntését fejezi ki: „*kezét fogom*”. Nemcsak az eskütétel órájában, hanem Isten színe előtt kezét fogom egész életében. Azaz: nem engedem el – kivéve, ha ő akarja! Mert a szeretet nemcsak megragad, de el is tud engedni. S talán éppen ezért tud olyan erős lenni, és erősen tartani, mert nem önmagamot szeretem a másokban, hanem őt szeretem, önmagáért szeretem, mellette döntöttem. De nem kényszerítem rá szeretetemet, mert azt keresem, ami neki öröme, békességére van! A szeretet központi szava nem az ÉN, hanem a TE!

„*Kezét fogom*”, tehát nem a kezébe kapaszkodom, hogy ő tartson meg (bár időnként erre is szükség van, de nem ez a kizárólagos cél), nem a kezét rángatom, hogy azt tegye, amit én akarok (bár időnként a szeretet rákényszerít, hogy a jó irányba tereljem a házastársamat), hanem vele vagyok, hozzá tartozom, mellette állok.

A házasság nem nevelőintézmény, ahol a házastársamat a saját elképzeléseimre formálom. Az ilyen házasság nem működik! A házasság szeretetközösség, melyben egymás örömét keressük, egymás terhét hordozzuk, egymás mellett döntünk – akár naponként is! És elengedhetetlenül fontos, hogy a házastársak az első perctől elfogadják egymást olyannak, amilyenek: feltételek nélkül. Még akkor is, ha mindig olyan marad, nem változik. Mert: SZERETEM!

Egy idős asszony mondta az 1990-es évek elején egy kis faluban a lelkészének, amikor szóba jött a sok válás: „Tiszteletes úr! A mi időnkben sem voltak jobbák a házasságok, mint manapság. Csak mi többet túrtunk.” A szeretet döntése több tűrésre tesz képessé. Mert a házasságban tűrni is kell... De a szeretetnek az a tűrés nem kényszerítés!

A szeretet nyitottá tesz a házastárs felé, és bizalmat szavaz neki, és tud újra kezdeni!

Néhány idézet Ancsel Évától:

„Akit szeretünk, azt ismerjük, de nem tudjuk és nem is akarjuk tudni a titkait. A szeretet nem ismer nyomozást.”

„Egy asszony, aki fel tudja sorolni, mi minden fontosabb neki, mint az, hogy ő adjon enni annak, akit szeret, hogy jelen legyen, amikor az ételt megkóstolja, mert arcáról azonnal le akarja olvasni, nem hiányzik-e neki belőle só vagy valamely más fűszer - aki nő léteére képes egy ilyen felsorolásra, annak fogalma sincs arról, hogy mit jelent szeretni.”

„Aki szeret egy embert, az megeszi a főztjét akkor is, ha odakozmált. S ez teljesen racionális, hiszen úgy gondolja, hogy a másik ember lelke fontosabb az ő gyomránál. Különben is, a lélek a legfontosabb testrész.”

„... Szeretéből veszem el őt / Szeretéből megyek hozzá Isten törvénye szerint, feleségül...”

Folytatva az előbbi gondolatokat, továbbra is a szereteten van a hangsúly. Szeretéből, azaz nem önző érdekből vállalom vele az életre szóló közösséget. Szeretéből kérem, vállalom, akarom, hogy társam legyen. A magyar feleség szavunknak gazdag tartalma van, ha komolyan vesszük:

Életemnek a fele a másik. A sorsomban osztozik. Örömeimnek éppúgy része, mint a terheimnek, bánatomnak, küzdelmemnek. Természetesen a vagyonomnak is. A feleség szó kifejezi, hogy teljes életközösség mellett döntöttünk! Emlékeztetőül: Az „alkotok hozzáálló segítőtársat” ajándékában a hozzáálló nem a hozzá illeszkedőt, hanem az életében mindig jelenlévőt, mellette levőt jelenti. A „feleség” szó tehát elkötelező szó mind a férjnek, mind a feleségnek, mind a férfinak, mind a nőnek! Hiszen ha a feleségem a „felem”, akkor ez kölcsönös önátadást, kölcsönös egymásra hagyatkozást, a másik életében kölcsönös jelenlétet, ottlétet eredményez! A feleség szó azt jelenti, hogy kölcsönösen nem önmagunkért, hanem egymásért élünk, munkálkodunk. A feleség szó – ha jól értjük – a szeretetben és a szeretet által ki kell zárja a házasságból az önzést.

Amikor zavar az, hogy a házastársam annyira más, ahogy más a férfi és más a nő, akkor eszünkbe juthat az a szellemes mondás: „Isten a férfi oldalbordájából alkotta a nőt, ezért a nőben az van meg, ami a férfiból hiányzik...” Azaz kiegészítik egymást a házastársak!

Ki kell zárjon a szeretet a szexualitásból is minden önzést. A másik kedvét, a másik örömét keresem. De a férfi és a nő nagyon különbözik. A szexben is. A férfi robbanómotor, a nő gőzgép. A férfinak egy kis szikra kell, s máris kész és képes a testi szerelemre, a nőnek sokszor előbb „felfűtés” kell. Ha este jó együttlétet szeretne a férj, már reggeltől „fűtenie” kell a feleségét. Dr. Pálhegyi Ferenc professzor, családterapeuta, használta ezt a képet egy előadásában: „A férfi olyan, mint egy nagymotor: csak be kell rúgni, és másodpercek alatt 120-on van. A nő olyan, mint egy régi 424-es gőzmozdony. Előbb jól fel kell fűteni, de azután egy falut is elhúz.” Azért mert a férfi csupán a felesége hajának illatától begerjed, és már „rá is ront” a feleségére, még nem haramia, nem vadállat, csak férfi. Azért mert a feleségnek idő kell a ráhangolódásra, még nem hideg, nem vágytalan, csak nő. Ezt kölcsönösen érteni és tanulni kell újra és újra szeretetben. Ha ezt megértik, végiggondolják, és egymást is megértik, akkor sem lesz mindig „tökéletes” az együttlét, de minél inkább egymás kedvét keresik – a férfi tud lassítani, a nő kész hamarabb betüzesedni – akkor a házaseletben is sokkal több harmóniát találnak. Mert a szeretetet választják a pusztá szenvedély helyett és kizárják az önzést!

Szeretéből veszem el őt **Isten törvénye szerint**. Mit is jelent ez?

- 1) Isten az embert férfivá és nővé teremtette. A házasság Isten teremtési rendje szerint egy férfit és egy nőt kapcsol össze egy egész életre! A Szentírás alapján Isten törvénye elleni lázadás a szexualitás azonos neműek között!

- 2) *Ketten* lesznek *egy* testté, tehát nincs helye a többnejűségnek, a szerelmi háromszögnek, paráznaságnak. A paráznaság szó eredeti jelentése: hűtlenség, ami később mindenfajta szexuális és életközösségbeli hűtlenségre vonatkozott már. A szexualitásnak minden megnyilvánulása, formája, amellyel nem ahhoz az egyhez kötődünk, akivel életre szólóan összekötöttük az életünket, bűn, azaz paráznaság. Erről még esik szó. De paráznaságként, hűtlenségként nevezi meg a Szentírás azt az állapotot is, amikor Isten népe elhagyta Istent és más isteneket kezdett le imádni, elfeledkezve az élő Isten törvényéről és akaratáról.
- 3) A házasság életre szóló! Emlékszünk Jézus szavára: „*Ezért hagyja el a férfi apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté. Úgyhogy már nem két test, hanem egy. Amit tehát az Isten egybekötött, ember azt el ne válassza.*” (Máté ev. 19, 4-6)
- 4) A házasságban a szeretet Isten parancsa is! Az első órán volt erről szó az Ef 5, 21-33-ban. S több helyen is van szó a Szentírásban a szeretetről, mint amit Isten parancsol! „*Szeresd felebarátodat, mint magadat! Én vagyok az ÚR!*” (3Móz 19, 18); „*Senkinek se tartozzatok semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek; mert aki a másikat szereti, betöltötte a törvényt. Mert azt, hogy ne paráználkodj, ne ölj, ne lopj, ne kívánd, és minden más parancsolatot ez az ige foglalja össze: „Szeresd felebarátodat, mint magadat.” A szeretet nem tesz rosszat a felebarátnak. A szeretet tehát a törvény betöltése.*” (Róm 13, 8-10). „*Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást!*” (Jn 13, 34) Ez a szeretet nem csupán érzés. Ez a szeretet nem csupán hangulat, nem szenvedély, hanem elkötelezettség. Általánosságban a másik ember iránti elkötelezettség. A házasságban kimondottan a házastárs iránti elkötelezettség
- 5) A házasság nem öncélú. A házasság része a szexualitás, mint Isten ajándéka. De a szexualitásban a gyermekáldás lehetősége is benne van. Ezért ha Isten gyermekekkel ajándékoz meg, akkor a gyermekeket hittel, szeretettel elfogadjuk Istentől. Ez is hozzátartozik Isten törvényéhez. Mert áldás is, és Isten rendelése is: „*Szaporodjatok, sokasodjatok...*”. A Zsoltárok könyvében pedig ezt olvassuk: „*Bizony, az ÚR ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom*” (Zsolt 127, 3). Erről is lesz még szó.

„... Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek...”

Különösebb magyarázat nélkül is érthető, hogy az eskü ebben a szakaszában a testi és lelki hűségről van szó. Annak a kimondásáról, elhatározásáról, hogy a házastársam az egyetlen számomra. A hűségem érvényes felé, akár a múlttól, akár a jelenről, akár a jövőről, akár személyről, akár tárgyról van szó. Ami ezután következik, arra a hozzá való hűség érvényes. Ami a múltban volt, azt a bűnbocsánat kegyelmével, a megbocsátás szeretetével le kell zárni. A múlté. Többé **nincs közöm hozzá!** Azaz a múltból előtörő emlékeket végérvényesen eltaszítom magamtól. Legyenek azok akár kedvesek, akár szégyenteljesek. Nem hozom elő újra és újra. S ha előjönnek, hátat fordítok nekik.

A jelenben a látásom, a gondolkodásom, a vágyam egy személyre – órá – összpontosul. (Meg lehet csalni a házastársat egy géppel, autóval, munkával, karrierrel is, ha az fontosabbá válik, mint a házastárs iránti hűség és szeretet)!

A jövőre nézve pedig úgy élek, mint aki egy mellett döntött, és ezzel kizárt mindenki mást abból a körből, akire látása, gondolkodása, vágya irányulhat. Mindenki más: tabu! Tilos!

A hűség döntés! Amit meghoztunk és újra meg újra meghozunk! Mert érzelmek megérzathatnak. Egy másik ember látványa felkavarhat. Vágyak felkorbácsolódhatnak bennünk. Régi emlékek előtölulhatnak. Felbukkanhat valaki a múltból, akárcsak egy telefonhívás erejéig, egy fénykép kezünkbe kerüléséig. De már a döntést meghoztam. Kimondtam Isten és emberek előtt: hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek!

Gyakran előfordul, hogy iskolában (akár egy továbbképzésen is), a munkahelyen, a rendszeres, naponkénti utazásaink során egy másik nemhez tartozóval gyakran hosszabb ideig vagyunk együtt, vagy többet beszélgethetünk, mint a saját házastársunkkal. Ilyenkor felébredhet a kísértés. Kialakulhat egyfajta érzelmi kötődés, sőt akár testi vonzalom is. De naponként lehet úgy indulni: én már döntöttem. Számomra nincs más a házastársamon kívül.

S ha mégis elindul, felébred valamiféle érzélem, vonzalom, vágyakozás, akkor a hűség azt jelenti, hogy mielőtt az a „másik” tudna az érzéseinkről, az ébredő vágyunkról, a házastársunknak már elmondjuk! Mert a hűséghez hozzátartozik, a „feleséghez” (mindkét házastársra vonatkozóan) hozzátartozik, hogy a legbelső érzéseinkről a házastársunk tud leghamarabb. Hozzá hű leszek – mindenképpen! És kérjük – nem a megértését, különösen nem az egyetértését és a beleegyezését (!) – hanem a segítségét, az imádságát, hogy amit Isten és emberek előtt megfogadtunk, azt meg tudjuk tartani! Hozzá hű leszek! Újra ezt döntöttem!

József Attila: „Rejtelmek” c.
verséből való ez az idézet:

„Bebújtattál engem
talpig,
nehéz hűségbe...”

Ahogy a nehéz lovagi páncél fejtől talpig véd, azaz az egész test „burokban” van, úgy hangzik ez a lovagi fogadalom szíve hölgyének (Flóra): Őrt állok, vigyázok, mindenfelől védelmezem magam, mert erre késztet, ezt követeli a neked tett esküm! Az, hogy vagy nekem, hogy hozzád tartozom, teljes hűségre kötelez.

A hűség is, ahogy a szeretet is, döntés, és nem csak érzés! Döntés, azonban nem elbizakodott döntés! Inkább olyan döntés, amihez újra és újra, akár naponként kérjük Isten segítségét. Tartson meg hűségben minket. A hűség döntése bátorra tesz, mint bátor az űr az űr helyén, de mégis alázatra késztet, hiszen nem mondhatom, hogy biztos lehetek mindig magamban! „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1Kor 10, 12).

És: **vele megalégszem**. Megelégszem, hiszen nincs olyan férfi és nincs olyan nő, akinél ne lehetne „jobbat” találni. Legalábbis egy adott területen. Lehet, hogy egy másik szellemesebb társalgó. Lehet, hogy egy másik logikusabban gondolkodik. Lehet, hogy egy másik izmosabb, ügyesebb. Vagy jobb alakja van. Lehet, hogy a másik bátrabban kezdeményez, rámenősebb, ezért többre viszi az életben. Lehet, hogy pillanatnyilag akár új szint is hozna az életbe. Lehet, hogy a másíknak nagyobb a melle, vagy csinosabb. Vagy szebb a mosolya. Lehet izgatóbb a hajviselete. Vagy jobban főz. Esetleg jobban áll neki egy-egy ruha. Vagy szeret kirándulni. Jobban lelkesedik olyan dolgokért, ami nekem kedves, ellentétben a házastársammal. Lehet, hogy egyszerűen csak fiatalabb, sportosabb, és ezért természetesen sugárzóbb, vonzóbb, szexisebb.

Ezt a sort vég nélkül lehet folytatni. Nemcsak a szexualitásról van tehát szó! De természetesen arról is. Vele megalégszem — az ágyban is. És — az élet minden területén.

A házasságra is érvényes, mint az élet annyi más területére: „Addig nyújtózkodj, amíg a takaród ér.” Legyen elég annyi, amennyit a házastársad tud nyújtani!

A régi bölcsességet is meg kell szívelnünk: „Ki milyen rózsát szakajtott, olyat szagoljon!” Elégedjünk meg azzal, aki mellett döntöttünk! Egy életen át! Ezt fogadjuk meg az eskütétel alkalmával Isten és emberek előtt, Isten segítségét kérve.

A Bibliában ezt olvassuk: „A magad kútjából igyál vizet, és csörgedező vizet a magad forrásából! Ne folyjanak forrásaid az utcára, és patakjaid a terekre! Egyedül tiéid legyenek, ne oszd meg másokkal! Legyen forrásod áldott, és örülj ifjúkorodban elvesztett feleségednek. Sze-

relmes szarvasünő és kedves őzike ő, keblei gyönyörködtetnek mindenkor, szerelmétől mindig mámoros leszel.” (Példabeszédek 5, 15-19)

Ha egy lakás előtt megyünk el éhesen, ahonnan délben kiérződik a friss sült illata, azért még nem megyünk be enni oda, hanem sietünk haza. És jóllakunk azzal, ami otthon van!

A „vele meglelégszem”-nek van egy másik oldala is: A kedvét keresem! De: „a kedvét keresem”, „a kedvére akarok tenni” is csak akkor lesz örömteli, ha a másik fél sem telhetetlen! S mégis: mindkét félnek figyelni kell a másik igényeire. Az állandó követelőzés, telhetlenség ugyanúgy megrontja a házasságot, mint a másik „kiéheztetése”.

Ezen kívül különböző háztartásból érkeznek a házasságba. Különböző szokásokkal, másképp ízesített ételekkel. Az egyik ecettel és cukorral ette a salátát a szülői házban, a másik sóval és tejföllel. Az egyik zsíros ételekhez volt szokva, a másik párolt zöldségekhez. A „vele meglelégszem”-ben benne van, hogy megeszem az ételt, úgy, ahogy a házastársam találja (és nem eszek rá stikában a sarki hamburgeresnél), de benne van az is, hogy elkészítem az ételt úgy is, ahogy a házastársam szereti! Ha mindez szeretettel történik, akkor nem „áldozatot” hozunk egymásért, hanem kölcsönös megajándékozunk egymást! Milyen jó így naponta ajándékot kapni egymástól! A sok figyelmesség nagy összekötő erő! Vele meglelégszem!

Így van ez a házaselettel is. Vele meglelégszem, még ha egyszer-egyszer többre vágyok is. De meg lehet beszélni, el lehet mondani a többre vágyást, és a másik törekedhet arra, hogy megadja a többet – ha lehetséges, ha szívből meg tudja tenni. De a többre vágyás nem jogosít fel, hogy az egyik megsértse a hűséget, a másik megengedje a hűtlenséget!!! Vele meglelégszem, ha éppen várni kell is (önként vállalt börtölés, kórházi kezelés, betegség, vagy gyermekszülés, vagy távoli munkavállalás alatt, után akár hónapokig, akár egy évig is...).

De feleslegesen nem „éheztetem”, mert tudom, hogy szüksége van rám. Szüksége a szeretetemre, az érintésemre, a gyöngédségemre, az együttlétre. „*A feleség nem ura a maga testének, hanem a férje; s ugyanúgy a férj sem ura a maga testének, hanem a felesége. Ne fosszátok meg egymást magatoktól, legfeljebb közös megegyezéssel egy időre, hogy szabaddá legyetek az imádkozásra, de azután legyetek ismét együtt, nehogy megkísértsen a Sátán titeket azáltal, hogy képtelenek vagytok magatokon uralkodni.*” (1Kor 7, 4-5)

Vigyázat! A másik igényeinek megértése nem vezethet el a hűtlenség megértésére és a hűtlenséggel való egyetértésre. Mert: vele meglelégszem! De ezt el is várom a másiktól is!

Hallottam egyszer egy megrendítő, szégyenteljes vallomást: Egy hívő keresztyén asszony mondta el az egyébként templomba járó férjéről, hogy tudja, a férje rendszeresen kilép a házasságból. De egyébként jó férj, jó apa, csak hát van egy kis gyengéje: a nők. De ő elnézi ezt neki, mert egyébként, tényleg olyan rendes férfi... És igaz, hogy más nőekkel is lefekszik, de feléje is teljesíti rendszeresen a férji kötelességét...

A „kis drága...” Sajnos nem fogta fel ez az asszony, hogy a gyülekezetében miért nem érti meg senki ezt a hozzáállását? Pedig Isten törvénye egyértelmű, és világos: Ne paráználkodj! Isten nem áldozatot, hanem engedelmességet kíván! Mindkét részről. Ő is parázna, ha szó nélkül tűri férje szexuális kicsapongásait, hűtlenségét.

A vele meglelégszem fogadása nemcsak a közvetlen testi kapcsolatra vonatkozik, de a filmekre, az álmodozásra, az újságokra, a regényekre, az Interneten elérhető tartalmakra is! Nem keresem másutt az izgalmat, csak és kizárólag a házastársamnál! Mert aki nem tud megelégedni a házastársával, az semmivel nem fog tudni megelégedni! Mindig több kell, egészen a kiégésig! Nem irigységből, hanem szeretetből adta Isten a „ne paráználkodj” parancsát! Ezzel a házasságot, a házasságban megélt közösséget védi – egy életen át!

És: **vele szentül élek...** A „szent” azt jelenti: Istennek elválasztott, Isten számára elkülönített. Tehát a szent nem a „tökéletes” rokon értelmű szava. A szent az, aki arra törekszik, hogy élete Istennek tetsző legyen, életében Isten akarata valósuljon meg.

A „vele szentül élek” azt jelenti, hogy házasságunkban igyekszünk folyamatosan a Szentírás szabályai szerint élni, és ehhez kérjük Isten segítségét.

„És ne szomorítsátok meg az Isten Szentlelkét, aki által el vagytok pecsételve a megváltás napjára. Minden keserűség, indulat, harag, kiabálás és istenkáromlás legyen távol tőletek minden gonoszszággal együtt.” (Ef 4, 30-31)

„Kicsoda bölcs és értelmes közöttetek? Mutassa meg a magatartásával, hogy mindent bölcs szelídséggel tesz! Ha pedig keserű irigység és viszálykodás van a szívetekben, ne kérkedjete, és ne hazudjatok az igazsággal szemben. Ez a bölcsesség nem felülről jön, hanem földi, testi és ördögi. Mert ahol irigység van, és viszálykodás, ott zűrzavar és mindenféle gonosz tett található. A felülről való bölcsesség először is tiszta, azután békeszerető, méltányos, engedékeny, irgalommal és jó gyümölcsökkel teljes, nem részrehajló és nem képmutató. Az igazság gyümölcse békességben vettetik el azoknak, akik békességet teremtenek.” (Jak 3, 13-18)

A házasság nem tökéletes közösség. Újra és újra felüti a fejét valami, ami megront(hat)ja a házasság békéjét. A „vele szentül élek” fogadalma készlet arra, hogy igyekezzünk a magunk részéről mindent megtenni a házasság békességének megőrzéséért.

Amikor a házasság békességét tartjuk szem előtt, akkor arra azért vigyáznunk kell, hogy békesség nem ott van, ahol a nem kívánatos dolgokat a szőnyeg alá seperjük. Ha feszültség van a házaspárok között, ha nézetkülönbség van ez még önmagában nem baj. Miért is kellene egyformának lennünk mindenben? Szem előtt kell tartanunk, hogy a különbözőségeink egész életünkön át megmaradnak. Nem kényszeríthetjük a házastársunkat, hogy olyanná legyen, mint mi. Ezért aztán időnként ütköznek a vélemények. Eltérnek a szándékok és eltérnek a célok. Szeretetlenben kell arra törekedni, hogy megértsük egymást, megértsük egymás szempontjait, kérdéseit, kétségeit és vívódásait.

Hallottam egy lelkipásztorról, aki a hozzá járó jegyeseket beültette egy kép mellé, egymással szemben. Azután levette a képet elfedő takarót. Egyikük jobbról nézte a képet, a másikuk balról. Kérte, mondják el, mit látnak. Az egyik arról kezdett el beszélni, hogy lát egy sötét képet, viharos tengert, tajtékos hullámokkal, s a közeli szigeten szinte a földig hajolnak a pálmafák. A másik döbbsenten hallgatta. És kifakadt, ki-ki milyen vérmérsékletű volt: „Hogyan mondhatod ilyet? Ez egy csendes nyugodt tenger, apró hullámokkal, napsütötte, fényes, a pálmafák pedig egyenesen állnak, talán a levelük sem rezdül!” – S általában itt kitört a vagy csendesebb, vagy hangosabb veszekedés. A lelkész pedig elégedetten szemlélte a hatást, s mielőtt végérvényesen elszabadultak volna az indulatok, megkérte a párt, hogy cseréljenek helyet. Amikor ez megtörtént: döbbsent csönd. A kép kétdimenziós volt. Mindketten igazat mondtak. Csak más oldalról nézték ugyanazt a képet...

A „vele szentül élek” fogadalma arra is emlékeztet, hogy nem gondolhatom magamról: mindent én tudok a legjobban. Nem gondolhatom, hogy mindig nekem van igazam. Nem kényszeríthetem a házastársamat arra, hogy mindenben nekem adjon igazat. Ehelyett újra és újra meg kell próbálnunk beleülni egymás székébe. Kérni Isten segítségét, hogy értsük egymást. Hogy megértsük egymás szempontjait. Nem vezet ez mindig egyetértésre, de arra igen, hogy alázatosak legyünk először is Isten előtt, s azután meg tudjunk alázkodni egymás előtt is. Azok, akik készek megalázkodni egymás előtt, sokkal hamarabb találnak békességre, mint azok, akik foggal-körömmel ragaszkodnak a vélt vagy valós igazságukhoz.

De éppen ezért a feszültséget, különböző látással nézett eseményeket, alázattal meg kell beszélni. Nem szabad a gondokat, bajokat, vitás kérdéseket agyonhallgatni, a látszólagos békesség kedvéért. Igazi béke csak ott lehet, ahol a felszín alatt nem hagyunk izzó parazsat!

A „vele szentül élek” fogadalma azt jelenti, hogy nem rángatom bele a házastársamat a bűneimbe. Az, hogy hűséget fogadtunk Isten előtt egymásnak, nem elvtelenségbe való sodródást jelent! A Szentháromság Istenre való eskü, az Isten előtti eskütétel, a hűség-fogadalom az ist jelenti, hogy először is Istenhez vagyunk hűségesek!

A házastárs nem azzal szereti élete párját, ha mindenben együtt megy vele, hanem ha mindenben segíti őt Isten törvényének a megtartására. A házasság nem válhat bűnközösséggé! A házasság nem azért van, hogy egymás esztelenségeit fedezzük. A házasság nem azért van, hogy legyen, aki igazolja a hazugságaimat, a becstelen pénzkezelésemet! Vagy alibit szolgál-tasson, amikor „megszorulok”. De a házassági hűség nem is azt jelenti, nem is szabadít fel arra, hogy egymást hajszoljuk bele a csüggedésbe, hitetlenségbe, keserűségbe, a különböző függőségekbe.

Nem hajszolhatom bele a házastársamat bűnbe az állandó követelőzéssel, telhetet-lenségemmel, gyűlöletemmel, indulatommal, tisztátalan vágyammal sem.

Vele szentül élek: Arra törekszem, és a házastársamat is abban segítem, hogy Isten törvényét töltsük be a házasságunkkal, tiszta, józan, becsületes élettel. És ilyen légkörben ne-veljük fel a ránk bízott gyermekeket is. *„Azt akarom tehát, hogy a férfiak mindenütt büntől tiszta kezeket felemelve imádkozzanak harag és kételkedés nélkül. Ugyanígy az asszonyok is, tisztességes öltözetben, szemérmesen és mértékletesen ékesítsék magukat, ne hajfonatokkal és arannyal, gyöngyökkel vagy drága ruhával, hanem azzal, ami az istenfélelmet valló asszo-nyokhoz illik: jó cselekedetekkel.”* (1Tim 2, 8-10)

Az egyik házastárs bűnbe sodródása természetesen nem szabadítja fel a másik házasa-társat a hűtlenségre. Hünek kell maradnom, de nem elvtelenül, hanem az Isten iránti hűség szeretetével! A bűnre az igazán jó válasz nem a bosszú, hanem a megbocsátás! Maradjon meg: *„Vele szentül élek!”*

Egy keresztyén házaspár házassága akkor kezdett igazán boldog házasság lenni, ami-kor a férj hazavitt egy pornófilmet, nagy elképzelésekkel, előre remélt izgalommal. Hiszen mások házasságát is izgalmassá teszi, feldobja egy kis huncutkodás, hát az övékét is feldob-hatná igazán. S amikor elmondta ötletét a feleségének, egyben már kész helyzet elé is állítva, beizzítva a DVD-lejátszót, a felesége csak ennyit kérdezett: „Miért akarsz engem beszeny-nyezni?” — Nem lett hát belőle közös pornózás. Ezt a szelíd, tiszta hangot nem bírta el a fér-je. Odamenekült Istenhez, és kérte, hogy szabadítsa meg szennyes vonzalmától. Mert rádöb-bent, hogy tulajdonképpen már pornófüggő. Interneten, újságokban, tévében. Addig azt gon-dolta magáról, hogy milyen tisztességes, soha nem csalja meg a feleségét. De akkor rádöb-bent, hogy állandóan megszegte Isten törvényét. Attól kezdve rendszeresen imádkozott, hogy Isten szabadítsa meg függőségéből. Erőt kért az engedelmességhez. És megtörtént. Azóta nem kapcsol mindenféle linkre a Neten, már nem fizet elő olyan kábeltévé csomagra, amelyben felnőtt tartalom is van, és ha újságos bódéhoz lép, pontosan tudja, hogy mit nem fog megvásá-rolni. Teljesen átalakult a házasságuk, boldogabb lett, tartalmasabb lett. De ehhez az kellett, hogy Isten Szentlelke által megerősítve a felesége nem áldozatot akart hozni a férje kedvéért, hanem engedelmeskedni akart az Istennek.

Igen, megfogadjuk: *Vele szentül élek!*

A házasság fogadalma, a házasság gondolata kizárja, hogy a házasság egy harma-dikkal is megosszuk. Egyszerűen össze nem egyeztethető az Isten teremtési rendjével az ún. „nyitott házasság”, vagy mások bevonása az intim együttlétbe (akár jelen vannak, akár egy film, újság „kapcsol össze” velük). Bármennyire is izgalmasnak tűnhet ez a világ szerint. Bármennyire kínálja ezt a körülöttünk élő világ a lehetőségeivel, ajánlásaival, mentegőzése-ivel...

Az Isten színe előtti eskü arra kötelez bennünket, hogy nem a körülöttünk élő világ rendjét fogadjuk el, hanem az Isten törvényét, rendjét. Isten rendje életet ad, az életet védel-mezi. Aki akar hallgatni Istenre és kéri segítségét, az azt tapasztalja meg, hogy Isten törvénye csak meggazdagítja a házasságot, a házasságot és házaspár egymás iránti szeretetét!

A „... Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek...” fogadalma és kívánalma a házasságot védi, hogy abban a család minden tagja biztonságban érezhesse magát. Mindenek-

előtt a házaspár mindkét tagja. De a gyermekek is. És a házaspár szülei, testvérei, rokonai, barátai is.

A „hózzá hí leszék, vele megeleégszem, vele szentül élek...” fogadalma olyan, mint a körbekerített városnál a várfal, a bástyák és az erős zárható kapuk. Nékülözhetetlen!

A házassági eskü – III. rész

ÉN... esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök Isten, hogy ...-t, akinek most Isten színe előtt kezét fogom, szeretem. Szeretettel veszem el őt / Szeretettel megyek hozzá Isten törvénye szerint, feleségül. Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek, vele tűnök, vele szenvedek, és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem hagyom, hanem teljes életemben hűséges gondviselője / segítőtársa leszek. Isten engem úgy segítsen. Ámen.

„... vele tűnök, vele szenvedek...”

A házasság életközösség. Az életnek azonban vannak napsütéses és borús időszakai. Talán a házasságkötésre készülve hajlamosak vagyunk elfeledkezni az árnyoldalakról, de a házassági eskü emlékeztet bennünket rá. Ezért beszélünk is kell róla.

Manapság, amikor szinte általánosnak mondható, hogy a fiatal párok *csak akkor* akarnak összeházasodni, amikor már „minden sínen van”, amikor jó körülmények közé kerülnek (kész, berendezett ház, ellátva minden géppel és kutyával), amikor már nincsenek gondok, vagy amikor mindkét félnek van munkája, és összejött elég pénz az esküvőre — úgy tűnik, mintha el akarnánk feledni, hogy bajok, gondok mindig vannak és lesznek az életben. Nem tudjuk magunkat bebiztosítani. Sem betegségekkel szemben, sem anyagi veszteségekkel szemben, sem munkanélküliséggel szemben, sem a gyakorlatilag nulláról való újrakezdéssel szemben (hitelválság, természeti katasztrófa, rablás, kifosztás, stb.).

Minden házasságban nagy válságot okoz, amikor egyik napról a másikra teljesen felborul az addig megszokott, remélt, nyugodt élet. De még az ilyen válságokat is könnyebb átélni, végigküzdeni, ha nem csak egy ünnepélyes pillanatban könnyelműen elmondott beszéd a „vele tűnök, vele szenvedek”, hanem szívből kimondott, emlékezetben tartott és elhatározott fogadalom, Isten előtt vállalt eskü, aminek megtartásához Isten segítségét kérjük.

... Férfi, aki házassága harmadik évében egész életére szólóan lenyomorodott, el akart válni a feleségétől, hogy ne legyen terhére. De felesége azt mondta: esküt tettem Isten előtt: vele tűnök, vele szenvedek... És kitartott férje mellett csaknem 40 éven át...

... Egy lelkészt, akit Ceausescu börtönébe zártak, 20 évre ítélve hitvalló életéért (7 évet le is töltött), azzal gyötörtek, hogy a felesége beadta a válópert ellene, mert boldogulni akar az életben. Ő azonban azt mondta: lehetetlen, hogy a feleségem ne tartson ki mellettem, hiszen esküt tett. Évekig nem tudtak egymásról. De kitartottak egymás mellett. És ez is éltette a férjét! Míg volt olyan rabtársa, akitől valóban elvált a felesége, s ez tette annyira tönkre a lelkét, hogy ott halt meg a Duna-deltában...

Nem láthatjuk előre még a következő napot sem, ezért az eskünek ezt a részét, és a soron következőket is tudatosan végig kell gondolni.

Vele tűnök: Sorsunkat nem mindig könnyű elfogadni. Különösen egy olyan világban, ahol a siker, a fiatalság, a szépség megtartása, a könnyű élet, a szórakozás, a gyors meggazdagodás az elfogadott. Aki nem tud lépést tartani, az végérvényesen lemarad, azt lesajnálják, sok esetben kinézik maguk közül.

Ez a szemlélet nagy terhet ró a fiatal házásokra, de nemcsak a fiatal házásokra, s nagy terhet ró minden emberre is. „Nem vitte semmire...” ... „Nincs semmije...” gondolata végül oda is sodorhat: „Nem ér semmit az élete...”

Csakhogy az élet, a házasság, a család értékének mérője valójában nem a gazdagság, nem a karrier, nem a háztartásban található szórakoztató elektronika mennyisége, stb.

Igaz, hogy nagy nyomást gyakorolnak ránk a körülöttünk élő emberek, a reklámok, mások előmenetelének látványa, és nem egyszer érezzük azt, hogy nekünk nem jutott annyi, mint másnak, de ettől még nem dől össze a világ. Nem dől össze a világ – ha tudunk együtt túrni! Ha nem egymást hibáztatjuk: miért nem vitted többre, miért nem alkudtál meg, miért vagy ilyen élheterlen, stb., hanem szeretettel hordozzuk együtt a nekünk közösen jutott életet. Akár a munkanélküliség terhe idején. Akár egy betegség idején. Akár egy kudarc idején.

Akár a gyermekek betegsége idején, vagy a gyermekáldásra való várás – vagy annak elmaradása – idején.

A vele túrók vallomásában benne van, hogy nem hajszoljuk bele magunkat, egymást pl. egy adósságcsapdába, csupán azzal, hogy valamit hamarabb szeretnénk megszerezni, mint amikor már természetes módon „futja” abból, amink van. A vele túrók azt is jelenti, hogy amire nem tudunk előre spórolni, azt nem kényszerítem ki a hitvesemből, hogy vegye meg hitelre. Sokszor csupán ennyi elég, hogy kikészítse a házasságot: nem tudok *még egy kicsit* túrni.

Vele túrók: Ennek feltétele az állandó párbeszéd a családban! Annak ellenére, hogy általában a nők a megbeszélés során dolgozzák fel a feszültségeiket, a férfiak pedig már akkor beszélnek a feszültségeikről, amikor feldolgozták magukban, ki lehet és ki kell alakítani annak rendjét, szokását, hogy mindkét fél tud a másik dolgáról, gondolatairól, kérdéseiről, vívódásáról. Tudatosan is oda kell figyelni a férfiaknak arra, hogy feleségüknek igénye van a meghallgatásra, a gondolataik kibeszélésére. De tudatosan oda kell figyelniük a nőknek arra, hogy a férjüknek időnként magányra, csendre van szüksége.

Az egyiknek ott kell állnia a felesége mellett, és nyitott füllel, nyitott szívvel meghallgatnia, a másiknak ott kell állnia a férje mellett, és nyitott szívvel, nyitott füllel együtt hallgatnia. Szeretettel és türelemmel megtalálják azt az egyensúlyt, ahol elegendő idő jut a megbeszélésre és az együtt hallgatásra is.

S vele túrók. Ha neki túrnie kell, akkor túrók, várok vele én is. Ha ő túr miattam, túrók én is vele. Figyelve rezdüléseit, hol, miben tudok segíteni, tolakodás nélkül. A vele túrók fogadalmában benne van az arra való készség, hogy a szükséges időben jelen legyek, s az alkalmatlan időkben hátrébb tudjak húzódni, sértődés, kötözködés, számonkérés nélkül.

Vele túrók, ezért vele és érte kész vagyok lemondani is elképzeléseimről, vágyaimról. Mert fontosabb nekem a házastársam, mint a magam elképzelése, vágya, „kitörési pontjai”.

Benedek Elek „Három kívánság” c. meséje fejeződik így be: „Mit volt mit tenni, a szegény asszony mégiscsak azt kívánta, hogy az ura orráról essék le a kolbász. Mikor aztán leesett, a hamut szépen lemosta róla, úgy megették egy ültükben, hogy egy falat sem maradt belőle. Evés közben szépen megbékültek, s többet a szegénység miatt nem veszekedtek, hanem dolgoztak sokat. Lett aztán ökör is, ló is, lett föld is, lett szép ház is. Még ma is élnek, ha meg nem haltak.”

Később lesz erről még szó, de itt is meg kell jegyezni: A gyermekvállalás sem létezhet a „vele túrók” komolyan vétele nélkül! Hiszen a gyermekáldás – különösen az első években – sok közös túrésre késztet. Nemcsak az éjszakai sírásról van szó, hanem az élet átrendezéséről és sok addig fontosnak tartott dolog fontossági sorrendjének átértékeléséről is. A pici baba, a növekvő, mindent felfedező gyermek mellett igen sok türelemre van szükség, ahol mindkét szülőnek együtt kell túrni – sok humorral, derűvel, és egymás terhének átvállalásával. Hiszen lehet, hogy egy kedves, szívünkhöz nőtt tárgyat tör össze. Összetépi azt a fényképet, amelyből csak egy volt... Tönkreteszi az új gépet, mert senki sem gondolta volna, hogy egy kisgyermek éppen abba tud bedugni egy kis fém tűt, vagy egy kis pénzt, stb.

Ha ekkor a szülők egymást kezdik okolni: „mert te nem vigyáztál rá”, stb., akkor bizony könnyen elmérgesedhet a helyzet. Ezért hát eszünkbe kell jutni a fogadalomnak: vele túrók... S akkor még nem is beszélünk a beiskoláztatás vagy éppen a kamaszkor (bocsánat: komiszkor) gyönyörűségeiről ☺☺ ... *A vele túrók fogadalmának megtartásához szükségünk van Isten segítségére és a szeretet Istentől kapott leleményességére is!*

Vele szenvedek: Több és más ez, mint a „vele túrók”. A szenvedésben fájdalom van. Már pedig a fájdalomtól az egészséges testű és lelkű ember ösztönösen menekül. A fájdalom jelez: baj van, menj innen, vigyázz magadra!

A „vele szenvedek” esküje szembe megy az ösztöneinkkel. A vele szenvedek esküje a szeretetre épít: vele maradok akkor is, amikor nehéz, amikor az nekem is szenvedést jelent. Nem hagyom magára. Nem engedem el. A szeretet döntése ez még akkor is, ha lemondással, gyötrellemmel jár. Mert „ketten lesznek egy testté”, s amikor egy test egyik tagja szenved (sebes a lába, eltörött a karja, megégett az arca, stb.) azért még nem dobja ki magából a test, hanem együtt szenved vele. A házaspárok esetében természetesen mégsem ilyen automatikus ez. Az együtt szenvedéshez kell az egy testté létel elfogadása: egymáshoz tartozunk elválaszthatatlanul, és kell a szeretetben való döntés: vele maradok, kitartok mellette!

Akik ezt a döntést nemcsak felszínesen hozták meg, azok megtalálják a módját, hogy mellette legyenek, mellette maradjanak házastársuknak a nehéz időkben is.

Akik ezt a döntést nem tudják meghozni, vagy nem veszik komolyan, azok a bajba, nyomorúságba, súlyos betegségbe jutott házastársuktól elmenekülnek. Eldobják maguktól...

Az egészséges házasságban a rövidebb vagy hosszabb ideig tartó szenvedést is együtt hordozzák. Közben nem egyszer hallani, hogy az egészséges(ebb) házastárs nem kínzó, nyomasztó szenvedésnek éli meg, hogy mellette kell lennie a hitvesének!

De a „vele szenvedek” esküje a szenvedő számára is hordoz kötelezettséget! Különösen a férfiak, de a nők között is vannak olyanok, akik igyekeznek teljesen eltitkolni bajukat, fájdalmukat, testi, lelki szenvedésüket. Szeretettel, félreértett jóindulatból. Csakhogy a teljes életközösséghez hozzá tartozik az együtt szenvedés is! Jó, ha mindenki maga igyekszik hordani a maga terhét! De a házasságban nemcsak a közös örömök élvezetért vagyunk együtt, hanem bajaink együtt hordozásáért is! Milyen közösség az, ahol életünk egy-egy részét eltitkoljuk a másik elől? Ki előtt mutatkozhatnánk bátrabban „gyengének”, mint éppen a házastársunk előtt?

Manapság sok olyan „búcsúzást” is lehet látni, amikor a kórházban, a halálos beteg úgy tesz, mintha nem tudná, hogy haldoklik, a hozzátartozók meg titkolják előtte, hogy nekik már az orvos megmondta: hetek, esetleg csak napok vannak hátra.

Mennyi mindent elmondhatnának egymásnak, ha készek lennének együtt szenvedni! Mennyi fontos, értékes mondandó: szeretetteljes szavak, vigasztalás, bátorítás, bűnvallás és bűnbocsánat hangozhatna el, ha nem áltatnák egymást! Manapság azonban nem divat együtt szenvedni. Inkább kidobjuk a nyakunkból a szenvedést és a szenvedőt, pedig az együtt szenvedés érlel ki igen drága, és az életben később nagy kincsnek bizonyuló pillanatokat, gondolatokat, emlékeket. Amikor kimondják a házasságkötésükkor: vele szenvedek, akkor a házasság mélységeiről beszélnek. Arról, hogy nemcsak felszínes síkon kívánnak egymás mellett lenni, hanem az élet nagy és mély lelki hatásokat is kifformáló területén.

Bele tartozhat ebbe az apás szülés is természetesen, de bele tartozik a közösen hordozott gyász, amikor a házastársunk valakit elvesztett, s beletartozik a házastársam mélypontjának, depressziós időszakának az elhordozása, vagy éppen a munkahelyi csalódások miatti fájdalomban való részesedés.

Akik nem tudnak, nem akarnak együtt szenvedni, még nem értik a szeretet titkát. A házasság teljes életközösségéhez valóban hozzátartozik, hogy jóban, rosszban együtt vagyunk. S ehhez az az Isten ad segítséget, aki azt ígérte: *„Ne félj, mert én veled vagyok, ne csüggedj, mert én vagyok Istened!”* (Ézs 41, 10).

„Mert nem olyan főpapunk van, aki ne tudna megindulni erőtlenségeinken, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, kivéve a bűnt. Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk” (Zsid 4, 15-16).

A „vele szenvedek” esküjének megtartásához a segítséget attól az Úr Jézus Krisztustól kapjuk, aki Isten létére együtt szenvedett velünk, emberekkel, hogy a szenvedések között is megtalálhassuk és megnyerhessük Isten segítségét, erejét. Oltalmát és békességét.

Amikor már úgy érezzük, hogy nem bírjuk tovább a szenvedést és házastársunk, szereteteink szenvedését, akkor is erőt kaphatunk elhordozáshoz attól, Aki értünk szenvedett a golgotai kereszten.

„... és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem hagyom...”

Talán elég lenne itt csak annyit mondani: soha! A házassági eskünk azonban éppen a részletezésével lesz annyira nyomatékos. Nincs, nem lehet az életnek olyan területe, nincs, nem lehet az életben olyan ok, ami jogot adna nekem, hogy elhagyjam a házastársamat.

Ez következik az előbb elmondottakból. Ez következik a „hozzá hú leszek”, a „vele tűnök, vele szenvedek” fogadalmából.

Mégis ez a nyomatékos felsorolás arról is beszél: nem hagyom el akkor sem, ha én éppen az élet „másik” oldalán vagyok. Nem hagyom el akkor sem, ha én az élet napos, ő az árnyékos oldalán van, vagy fordítva. Nem hagyom el, ha beteg vagyok, ő pedig egészséges. Nem hagyom el, ha ő sikeres, én pedig pillanatnyilag kudarcok sorozatát élem. Nem hagyom el, amikor egyikőnk láthatóan öregszik, másikőnk pedig még fitt és fiatalos. Nem hagyom el – mert szeretem. És Isten segítségét kérem a félelmek, az irigység, a féltékenység legyőzéséhez! Mert lehet irigy, féltékeny egy házastárs is a házastársára, ha neki jobban megy. Lehet irigy, féltékeny egy házastárs is a házastársa sikereire, munkájára, egészségére és boldogságára!

Ezt a szakaszt elsősorban úgy szokták értelmezni, hogy itt az eskü az egészséges házastársat köti! Ő legyen hűséges! De nem csak ennyiről van szó! A bűnnel megrontott világban előfordul, hogy az egészséges akar szabadulni a betegtől, de előfordul az is, amikor a beteg akar szabadulni az egészségestől. Van, amikor a boldog akar szabadulni a boldogtalantól, de van olyan is, amikor a boldogtalant kísérti meg a gondolat, hogy eltaszítja magától a boldogot. (Ne felejtjük el: még magunkat sem ismerjük igazán!!!)

A házassági eskünek ez a felsorolása azt nyomatékosítja, hogy semmi sem indokolhatja meg, hogy hűtlen legyek a házastársamhoz! Mert ketten vagyunk egy! Többé már nem kető, hanem egy! Ez az isteni rend!

Mivel pedig keresztyénként az isteni rendet tartom szem előtt, az Isten törvényéhez igazodom, ezért nem járhatok a hitetlenek útján! Hitetlenül – azaz az Istenbe vetett bizalmamat feladva, eldobva – el nem hagyom! „A házásoknak pedig nem én parancsolom, hanem az Úr, hogy az asszony ne váljon el a férjétől. Ha azonban elválik, maradjon házasság nélkül, vagy béküljön ki a férjével. A férfi se bocsássa el a feleségét.” (1Kor 7, 10-11)

De mi történik akkor, ha ő akar menni? A házassági eskü kétoldalú – ill. mivel Isten előtt kötjük meg, háromoldalú – szerződés. Amelyben mindenki a saját esküjéért felelős, szeretetben, az Isten és a házastárs iránti szeretetben. Tehát nem rávarrom magam a másokra, nem rákényszerítem magam a másokra, hanem szeretem. Ezért a szeretetben élő házastárs, míg a maga részére kötelezőnek tartja Isten előtti fogadalmát, a házastársát mégis el tudja engedni – bármennyire fáj is. Ez az eskü nem jogosít fel tehát a zsarolásra, a kényszerítésre! Ez az eskü azonban – ha komolyan vesszük – felszabadít a szeretetre, mert kitágítja a szeretet határait és időtartamát, éppen azzal, hogy látszólag lekorlátozza a „szabadságunkat”!

Holtomig, vagy holtáig...: Mivel nem élünk örökké itt a földön, ezért tudnunk kell és számolnunk kell vele, hogy házasságunk is erre a földi életre adatott „csupán”. Ezért már a házassági esküben is kimondjuk: nem kötjük magunkhoz örökké a szerelmünket, a szeretett hitvesünket. Az örökkévalóságra szóló szövetségünk egyedül Istent illeti meg.

De házassági szövetségünk mégis egész életre szól! Mindaddig az érvényes, amíg itt a földön mindketten élünk: „*Amit tehát az Isten egybekötött, ember azt el ne válassa.*” (Mt 19, 6)

Amikor azonban egyikőnk távozik a földi világból, megszűnik a házassági eskü érvénye. Ezért tudnunk kell házastársunkat a halálunk pillanatában – vagy az ő halála pillanatában – elengedni. Mert eddig lehetünk az egymásé! Eddig a pillanatig összetartozunk, hiszen egyé lettünk. Eddig a pillanatig: **hitetlenül el nem hagyom!**

S utána? Utána pedig elengedem, mert a földi élet után már csak Krisztusnak van joga őt magához kötni. Ezért az istenfélő házastársak nem kötik meg sem házastársukat, sem magukat különféle olyan ígéretekkel, amelyek a síron túl is kötve tartanak. Az özvegyeknek szabad újra házasodni! (Nem kapkodva, a gyász hirtelen fájdalomában, pótlékot keresve igazi társ helyett...) De szabad újra házasodni! „... *mert jobb házasságban élni, mint égni.*” (1Kor 7, 9b) „*Az asszonyt törvény köti, amíg él a férje, de ha a férje meghal, szabadon férjhez mehet ahhoz, akihez akar, de csak az Úrban.*” (1Kor 7, 40)

„Holtomig, vagy holtáig” esküje tehát megköt és felszabadít – a hűséges és élhető életre!

Népmeséinkben a házassági eskünek ez a része gyakran megjelenik: „*Ásó, kapa, nagyharang válasszon el minket...*” Azaz: csak a halál válasszon el minket (az előbbi felsorolás a sírásás, hantolás és a gyászjelentés eszközei)! Vagy a summázás: „*Boldogan éltek, míg meg nem haltak.*”

Amennyiben természetesnek vesszük, hogy itt a földön, ha születünk, akkor meg is kell halnunk, mert a bűntől megrontott világban semmi sem örök, akkor azonban sokkal becsesebbnek tarthatjuk az itt együtt tölthető időt. Ajándéknak minden együtt töltött percet, értékesnek a múló esztendőket! Tehát nem pazaroljuk a magunk és a házastársunk életét, hanem arra törekszünk mindenkor, hogy közösen értékes életet éljünk, ahol az igazi kincs nem az, amit megesz a moly és a rozsdá, hanem az, ami az életre, az örök életre megmarad.

Mivel nincs örök életünk itt a földön, ezért nincs időnk arra, hogy veszekedéssel, gonoszossággal, hűtlenséggel töltsük. Hanem éppen a holtomig vagy holtáig figyelmeztet arra, hogy minden napot szeretettel, jósággal, igazsággal, türelemmel, hűséggel, békességgel kell meggazdagítanunk, és ehhez Isten segítségét kell kérnünk!

Holtomig, vagy holtáig: Ma vannak divatos eszmék arról, hogy Isten tévedett, s hogy egy házasság 20 évnél többet nem bír ki, stb....

Kibír! Szeretettel, bűnbocsánatban, egymás felé fordulásban, Isten segítségét kérve kibírhat egy házasság 50, 60 esztendőt is! Eleve kérdés, hogy meddig akarjuk „kibírni”. Akik eleve úgy indulnak neki, hogy rövidebbre teszik a mércét, mint a „holtomig, vagy holtáig”, azok nyilván nem is kérnek, nem is várnak erőt, hűséget, szeretetet életük végéig. Az ő házasságuk sebezhetőbb!

Persze minden házasság sebezhető! A bűn mindent megrontott, miért éppen az emberi kapcsolatok legszebbikét, legtöbb erőt, segítséget adó közösségét ne rontotta volna meg, és ne akarná megrontani? De ebbe nem kell belenyugodni! Ha romlik, ki kell javítani! Ha megsebeződött, be kell kötni, meg kell gyógyítani! Nem hagyhatjuk, hogy csak úgy magától történjen minden, hiszen a házasság (is) spontán módon romlik, ha nem gondozzák!

A házasság gondozásnak is része a naponkénti Bibliaolvasás, a közös imádság! De a házasság gondozás része az is, hogy évente elolvasnak egy-egy keresztyén házassági tanácsadó könyvet. És része az is, hogy néhány havonta, de legalább évente elvonulnak – mint házaspár – valahova, kettesben. Amikor újra és újra meg tudják beszélni életüket, felfrissítik szeretetüket, átmelegítik egymás lelkét! Szükség van rá! Mert holtomiglan-holtodiglan, az általában hosszú idő, de mégis rövid ahhoz, hogy eltékozzanak!

Kölcsönös szeretetben, kölcsönös egymásért való küzdelemben, kölcsönös odaadásban, hűségben: egymáséi: **holtomiglan, holtáiglan!**

A házassági eskü – IV. rész

Én... esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök Isten, hogy ...-t, akinek most Isten színe előtt kezét fogom, szeretem. Szeretettől veszem el őt / Szeretettől megyek hozzá Isten törvénye szerint, feleségül. Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek, vele tűnök, vele szenvedek, és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem hagyom, hanem teljes életemben hűséges gondviselője / segítőtársa leszek. Isten engem úgy segítsen. Ámen.

„... hanem teljes életemben hűséges gondviselője / segítőtársa leszek...”

Hanem...: Az elhagyás lehetséges gondolatával szemben, az ideig-óráig tartó kapcsolat, házasság gondolatával szemben jön a nyomatékosítás. Noha éppen arról szóltak az előző szakaszok, hogy hűséges leszek, vele megelégszem, csak ő kell nekem, soha el nem hagyom, de mégis megjelenik benne a bűn rontása: Éppen azért kell ezeket kimondanom, mert van hűtlenség, van válás, van elhagyás, amelyek ellen tiltakozom! Az eskü utolsó szakasza a bűn elleni tiltakozással szemben pozitív módon fogalmazza meg mindkét fél számára a házassági szövetség lényegét.

Teljes életemben...: A „teljes” szó itt jelent hosszúságot, szélességet és mélységet is! Jelenti azt: életem (vagy élete) végéig. De jelenti: Életem és élete minden területén! És jelenti továbbá: Akkor is, amikor „fent” és akkor is, amikor „lent” van az életünk! Tehát mindig, mindenhol és mindenben...

Hűséges gondviselője / segítőtársa: Lehet, hogy nem mindenkinek tetszik ez a különbségtétel. De akár tetszik, akár nem, férfi és nő különböző. Különböző a külső és belső nemi jelleg, de legalább ennyire különböző a gondolkodása is. Különböző az ösztöne is. S noha a gondolkodás egy részét meghatározza a társadalmi fejlődés, a társadalomba való beilleszkedés, a környezetből vett minták és a tanult férfi és női szerepek, amelyek azután korszakról korszakra változhatnak, de nemcsak a tanult, felvett minták teszik különbözővé a férfi és női gondolkodást! Azok a hormonok, amelyek a külső nemi jelleg kialakulásáért felelősek, az agyszerkezetet is átalakítják. Míg a kisgyermeknél nincs nagy különbség, a felnőtt férfiak és nők agyszerkezete, agyműködése között már jelentős különbség van. A nők mindkét agyféltekéjüket használják, az agyféltekék közötti kommunikáció erős, addig a férfiak asszimetrikusan használják agyféltekéjüket. Innen is ered, hogy a nők egyszerre több dologra is tudnak koncentrálni, míg a férfiak többnyire csak egyre. (Bocsánat a viccért: A nők akkor is tudnak beszélni, ha nem gondolkodnak, a férfiak meg nem tudnak akkor beszélni, ha gondolkodnak.) S noha ez a vicc kisarkítja az igazságot, de mégis arról van szó, hogy a férfiak nem értik, hogy lehet az, hogy a nő beszél, a gyermeket is ringatja, mégis tudja, hogy éppen mit kell tenni a levesbe – vagy fordítva – éppen tereget, de közben be-beszalad a konyhába, mert főz is, s mégis tud telefonon csevegni a barátnőjével. Ettől a férfiak agybajt kapnak!

A nők meg azzal nem tudnak mit kezdeni, hogy a férfi ha leül töprengeni, akkor csak ül és ül és ül – és *nem csinál semmit!* Pedig szegény férfi igenis csinál valamit: éppen gondolkodik... Csak emellett már mást tenni képtelen! Ezért van az is, hogy amíg fel nem dolgoz magában egy-egy kérdést, addig beszélni sem nagyon képes róla.

Krízishelyzetben a férfiak gyorsabban tudnak dönteni (nem kommunikál egymással a két agyfélteke!) de a krízis következményeinek felszámolására már a nő alkalmasabb!

S még hány különbség van! A nők beszédkézsége egészen más, mint a férfiaké, de egészen más a térlátásuk, a tájékozódó képességük, a finommotoros tevékenységük. (A nők panasza: A férfi mindig tudja, merre van észak, de képtelen egy tűt befűzni... A férfiak pedig sokszor kétségbeesnek, ha feleségük parkolni készül...)

De ebből a különbözőségből fakad az ún. „női megézés” is: A nők sok apró kis részletre tudnak figyelni egyszerre, ami mellett a férfiak elmennek. Egyszerűen nem veszik észre. A nők sem feltétlenül tudatosan észlelik, de a sok kis apró jel egészzé áll össze, és megézésé, csendes tudássá válik. A férfi még semmit nem észlel, de a nő már látja, hogy a kisgyermek beteg. Pedig még éppen csak kezdődik a betegség...

Természetes, hogy a különböző adottságok nem jelentik a különböző képességeket! Vannak kitűnő autószerelő nők és nagyon házias férfiak is! De ettől még az agyban lévő anatómiai eltérések nem változnak, nem beszélve arról, hogy még a menstruációs cikluson belül is változik a hormonok hatására az, hogy a nők szimmetrikusan használják az agyukat, vagy pedig asszimmetrikusan! (A ciklus mélypontján a hormonális hatások következtében asszimmetrikusabb az agyfélteke használata, s ez is hozzájárul, hogy ilyenkor nyugtalanabb, depressziósabb, ingerlékenyebb a nő. De éppen ilyenkor „férfiasabb” pl. a térlátása!)

Amikor tehát a házassági esküben gondviselője / segítőtársa különbségtétel van, ez nemcsak több évszázados, maradinak tartott megkülönböztetés, hanem évezredek óta tapasztalt és le nem becslhető szerepmegosztás is a házasságban! Amit sok esetben a mai tudomány a saját területén igazolt, vagy legalább is alátámaszt!

Hűséges gondviselője leszek: El kell oszlatnunk egy elterjedt félreértést: A gondviselő nemcsak annyit jelent, hogy anyagilag gondot visel a családról! A férfiak hajlamosak ezt gondolni, és időnként a nők ráerősítenek erre a gondolkodásra. Amikor csak ennyit értünk a gondviselő alatt, de éppen ez a fajta gondviselés nem történhet meg pl. munkanélküliség, betegség, végleges rokkantság miatt, akkor a férfiak kétségbe esnek, és úgy érzik, hogy elvesztették életük értelmét. Mert nem tölthetik be a házasságban a szerepüket...

Pedig a hitvesről, a családról való gondviselés nem csupán anyagi javakat, fizikai munkát jelent, hanem agyi tevékenységet is. A férfi a nagy távlatokat könnyebben átfogja, mint a nő. A nő gyakran belevész a részletekbe, a férfi pedig átfogóan gondolkodik. **MINDKETTŐRE SZÜKSÉG VAN A HÁZASSÁGBAN!**

De mégis valószínűbb, hogy a férfi az, aki az élet nagy kérdéseiben, a családi gazdálkodás átgondolásában élen jár. A nő könnyebben megszervez egy vendégséget, mint a férfi, de egy férfinak könnyebb átgondolni egy költözködés következményeit, mint egy nőnek. A nő könnyebben számon tartja fejből, hogy mi mindent kell venni a boltban, de a havi, vagy éves gazdálkodás áttekintésére – mivel éppen csak egy dologra koncentrálnak (nem is nagyon tud többre) – a férfi agya alkalmasabb. A nő könnyebben számon tartja, hogy mi minden szükséges, a férfi pedig könnyebben számon tartja, hogy mennyi a keret! Ezért van az, hogy ha a nőre bízunk a fizetést, akkor egy hét alatt képes elkölteni, mert megvesz mindent, amire szüksége van, ha pedig a férfire bízunk a szükséges dolgok megvételét, van, amit egy félév múlva sem vesz meg, mert állandóan azt nézi, mi mindenre kell még a pénz...

Ha ezeket jól értjük és helyére tesszük: azaz kölcsönösen egyeztetünk és nem egymás ellen játszunk ki, akkor a férfi a családi életben gondviselő tud lenni, a feleség pedig segítőtárs! Szükséges ugyanakkor, hogy a családfő a férfi legyen, éppen az átfogó látásmódja miatt. Az a házasság nem működik, ahol két fej van! Kell, hogy valaki kimondja a végső szót. Kell, hogy valaki egy krízishelyzetben döntsön. Kell, hogy valaki irányítson! Lehet, hogy egy-egy részterületen megoszlik ez a szerep. Csak akkor biztosan tudni kell, hogy melyik területen kié a végső szó!

Megengedhetetlen, hogy egy családban a gyerekek ne tudják, hogy hol, kire kell végsőképpen hallgatni! Nem játszhatja ki egymással szembe a két szülő egymást, mert annak a

vége az lesz, hogy a gyerekek fogják a szülőket kijátszani egymással szemben! Ezért tudni kell a szülőknek és ehhez tartaniuk is kell magukat, hogy a nagy döntésekben és a részdöntésekben kié a végső szó! Kölcsönön tisztelettel és megbecsüléssel, szeretet légkörében ez nem okoz nagy feszültséget, sőt biztonságot ad! Az általános tapasztalat azonban az, hogy az egész családot, házasságot átfogó döntésekben – természetesen józan párbeszéd, megvitatás után – jó, ha a férfi a végső szó. Mert az agya erre van teremtve!

De a keresztyének mindemellett tudják, hogy a jó házasságban nem a férfié, nem a nőé, hanem Istené a végső szó. Azaz: mindketten alávetik magukat Isten törvényének, Isten országa rendjének, a Szentírás kijelentésének és igazságának!

„Szeretném, ha tudnátok, hogy minden férfinak feje a Krisztus, az asszony feje a férfi, a Krisztus feje pedig az Isten.” (1Kor 11, 3)

A férfi – ha jól gyakoroljuk a családi munkamegosztást – gondviselő tud lenni, még ágyban fekvő is! Vagy akkor is, amikor nem ő keres többet, vagy éppen egyáltalán nem keres! Mert nem felejtheti el, hogy az ő gondolkodására és gondoskodására a feleségének és a családjának mindvégig szüksége van! A gondviselő gondolkodására, szemléletére mindvégig szüksége van a családnak!

(No, azért nem úgy, mint a haldokló skótnál, akinek ágyát körbeveszi a család. Egyszer csak megszólal: – Feleségem, itt vagy? – Itt! – Fiaim, itt vagytok? – Itt! – A feleségeitek is itt vannak? – Itt! – Az unokáim is mind bejöttek? – Igen! – Akkor miért ég kint a villany?)

A gondviselés különösen nem csak annyi, hogy hazaviszi a férfi a megkeresett pénzt, hanem az is, hogy figyelemmel kíséri a felesége, gyermekei és minden rábízott családtag életét, és közbelép akkor, megjelenik ott, ahol a feleségének, gyermekeinek gondviselőre, támaszra van szüksége! A férfi átveszi feleségének, gyermekeinek, családjának azokat a gondjait, amelyek átgondolásához, megoldásához férfigonika, férfigondolkodás kell!

A gondviselés része a felesége *meghallgatása*, a problémák közös megbeszélése és megoldása, legyen szó akár a gyermekekről, akár a munkahelyről, akár a munkavállalásról, akár tágabb családi és szomszédságbeli konfliktusról, vagy éppen tervekről, álmokról!

Abban, hogy **hűséges gondviselő**ről van szó, benne foglaltatik az is, hogy nem futamodok meg akkor, amikor éppen pillanatnyilag nem tudom minden szempontból betölteni a gondviselő hivatásomat! Nem futamodok meg, azaz nem hagyom ott a családom, nem dobom el a családom, de nem futamodok bele az italba, a szenvedélyekbe, a haveri körbe, és semmiképpen sem futamodok bele az öngyilkosságba!

Hűséges gondviselő, aki felelős a feleségéért, a családjáért, mindaddig, amíg itt a földön él! Hűséges gondviselő, akire számíthat, akire támaszkodhat a felesége! Azért kapta a férfi a széles vállát, hogy hordja rajta hitvese és családja terheit! Ehhez kérjük naponként Isten segítségét! Annak a segítségét, aki megígérte, hogy velünk lesz mindenkor!

Ezért ahhoz, hogy valóban hűséges gondviselő tudjon lenni a férfi, kérni kell Isten bölcsességét és segítségét, hiszen figyelmeztet Isten Igéje: „*Tehát akik azt mondjátok: Ma vagy holnap elmegyünk abba a városba, és ott töltünk egy esztendő, kereskedünk és nyereséget szerzünk; azt sem tudjátok, mit hoz a holnap! Mert a ti életetek olyan, mint a lehelet, amely egy kis ideig látszik, aztán eltűnik. Inkább ezt kellene mondanotok: Ha az Úr akarja és élünk, és ezt vagy azt fogjuk cselekedni.*” (Jak 4, 13-15) De ugyanakkor, hogy bele ne roppanjon a férfi válla a teherhordozásba, hiszen vannak idők, amikor erő felett való teher nehezedik rá, ott van Isten ígérete is: „*Minden gondotokat öreá vessétek, mert neki gondja van rátok.*” (1Pét 5, 7) Valamint: „*Ne aggódjatok tehát, és ne mondjátok: Mit együnk? - vagy: Mit igyunk? - vagy: Mit öltünk magunkra? Mindezt a pogányok kérdezzétek; a ti menyeyi Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van minderre. De keressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak nektek. Ne aggódjatok tehát a holnapért, mert a holnap majd aggódik magáért: elég minden napnak a maga baja.*” (Máté 6, 31-34)

Hűséges segítőtársa leszek: Azzal, hogy a nők egyszerre többfelé is tudnak figyelni, egyszerre több feladat megoldására is képesek, olyan lehetőséget kaptak, amivel a férfi sokkal korlátozottabban tud élni. Ebből fakad, hogy a gondviselés terhét hordozó férfinak – miközben végzi a maga feladatait – igen sokat tud segíteni a felesége!

Nemcsak az ún. „hagyományos” női szerepre kell itt gondolni! De mégis, igen sok házasságban tapasztalat, hogy a feleség biztosítja azt a háttérrel a férjének, ami nélkül ő „elveszne”! Amikor egy-egy férj magára marad néhány napra az otthoni teendőkkel (felesége beteg, kórházban van, vagy elutazik, vagy vizsgára tanul, stb.), feje tetejére áll a ház...

Egy férfi általában képtelen arra a sokrétű tevékenységre, amit a felesége végez! Egyszerűen azért, mert nem tud párhuzamosan több dologgal hosszasan foglalkozni. Ez egy férfinak sokkal kimerítőbb, mint egy nőnek! Innen ered az, hogy a feleség sokkal inkább tud segítőtársa lenni férjének, mint fordítva!

De ne feledjék a férjek, a férfiak: ebbe is bele lehet fáradni! Sőt: bele is lehet keseredni! Különösen ma, amikor a női egyenrangúság mellett az egyenjogúságra is nagy hangsúlyt fektetnek, és természetes módon, kortársaihoz hasonlóan a nők többsége „dolgozó nő” akar lenni (mintha nem dolgozna úgy is eleget egy háziasszony, aki gyermekeket nevel!), a „csak” otthon munkálkodó, fáradó nők könnyebben belekeserednek abba, hogy nekik „csak” ez jutott. Ezért a férfinak is oda kell állni a felesége mellé, kézbe kell venni a seprűt, porszívót, beállni a mosogatásba, teregetésbe, vasalásba, főzésbe – amikor csak tud! Mellé kell állnia a feleségének, jelen kell lennie az életében, sokkal inkább, mint egy évszázada!

A megfáradás, megkeseredés magával hozhatja a férjjel való szembefordulást is! Miért én szolgáljam ki? Miért én adjak mindent a keze alá? Miért mindig nekem kell főzni, mosni, vasalni, takarítani? Manapság könnyebb megfáradni, megkeseredni. Vagy azért mert éppen elég a munkahelyi stressz, s akkor még otthon is vár a munka, vagy azért, mert a környezetben „mindenki” dolgozik...

Amikor az asszonyok még otthon voltak, s napközben a szomszédságban összejöhettek, esetleg együtt sulykolták a ruhát, együtt teregettek és beszélgettek, vagy kiálltak a kapuba, ringatni a babát, mert „olyan kis sírós” (nem a babának volt szüksége feltétlenül a ringatásra, hanem az asszonynak a társasági életre) sokkal könnyebb volt elfogadni ezt a „szerepet”.

Nem érthetünk egyet azzal a „munkamegosztással”, hogy a férfi dolga a családfenntartás, tehát ő otthon csak pihen, a nő dolga pedig a házimunka! Mert amikor mindketten dolgoznak munkahelyen is, különösen is oda kell figyelnie a férjnek a feleségére és mellé kell állnia, segítenie kell! S természetesen nem csak akkor!

De alapjában véve mégis a feleség képes inkább segítőtárssá válni, a férje mellé állni, keze alá dolgozni, étellel, tiszta öltözettel ellátni, mint fordítva!

S amikor ez ellen lázad a szív – mert van, amikor lázad – akkor jó, ha eszünkbe jut az eskü, a fogadalom: *hűséges segítőtársa leszek!* Nemcsak akkor, amikor nekem jól esik. Nemcsak akkor, amikor ezért következetes elismerést kapok! Nemcsak akkor, amikor viszonzást kapok! Hűséges segítőtársa leszek, mert elfogadom Istentől a nő mivoltomat, a női képességeimet és ezzel szeretem a férjemet!

A hűséges segítőtárshoz hozzátartozik: tud hallgatni. S itt nemcsak arról van szó, hogy meghallgatni tudja a férjét, hanem tud *odahallgatni* a férjére: Akkor lépni mellé, amikor kell, és akkor hátrahúzódni, amikor kell. Ezt nem lehet megtanulni. Ezt a szeretettel figyelő asszony szeme tudja csak észrevenni! Azzal a bizonyos női megérzéssel, amire a férfiak képtelenek! Nem lehet ezt megtanulni – de imádságban el lehet kérni ennek a képességnek a kifejlődését, miközben tudatosan is odafigyel a férje akaratlan jelzéseire is!

Tud hallgatni: a férjéről is. Mivel az asszonyok a stresszt, a fájdalmat kibeszélik, míg a férfiak magukba fojtják, a feleségnek nagyobb kísértés, hogy a terheinek kibeszélésekor a férjét is kibeszéli. Nagyon megronthatja a házastársi közösséget, ha egyszer csak a férj visz-

szahallja szavait, titkos dolgait egy baráttól, egy ismerőstől, vagy egy idegentől. A segítőtárs-tiszthez hozzátartozik: Hallgatók a férjem titkairól, személyes dolgairól – hűségesen! Természetesen ez a férfira is vonatkozik! Hűséges házasságban elképzelhetetlen, hogy haveri, baráti körben a feleségek belső titkairól, szokásairól, intim dolgokról beszéljen másoknak a férj!

Ez alól a hallgatás alól csak egy menthet fel és csak a szükséges mértékig: Ha segítséget kell kérni, mert már másként nem tud segíteni a hitvestárs! Illetve még akkor, ha a hallgatás már nem szeretetközösségbe, hanem bűnközösségbe vonna...

A házasságon belüli erőszak

Itt foglalkoznunk kell a házasságon belüli erőszak kérdésével. A házasságon belüli erőszak témakörében elsősorban a férfiakra szoktak gondolni: üti, veri a feleségét... Rákényszeríti az akarátát... Sajnos van ilyen baj, mert van, aki él és visszaél az erejével...

Azonban: „Légy igazságos: van, akinek tud égni az arca attól, hogy ütött.” (Ancsel Éva)

De a házasságon belüli erőszak nemcsak a férjekről, hanem a feleségekről is ítéletet mond! Mert nemcsak a férjek ütik, sebzik a feleségüket, hanem a feleségek is ütnek és sebzik a férjüket gyakran – a szavaikkal. Lehet vitatkozni azon, hogy melyik az ártalmasabb. A kékezőld foltok, a külső sebek nyilván látványosabbak. De a szavakkal is lehet sebezni, sőt a szavakkal is lehet – ölni! Ezért a hűség megkívánja, hogy a férjek ügyeljenek a kezükre és a lábukra (!), a feleségek pedig ügyeljenek a szavaikra!!! „A testi sértésekről készíthető látlet. Így az is megállapítható, hogy hány napon belül gyógyulnak. De ki mondja meg egy szóról, egy hangsúlyról, egy vállvonogatásról, vagy egy röhögésről, hogy meddig lehet utána életben maradni, s miféle belső érzésekbe hal bele ilyenkor az ember?” (Ancsel Éva)

Légy hűséges! Sem férj, sem feleség ne üsd, verd, sújtsd a házastársadat! Sem szavakkal, sem ököllel, sem a bakancs orrával, sem sodrófával, sem kiabálással!

Miért van erőszak? Amikor két ember házasságot köt, akkor olyan az, mint amikor két rücskös szikladarab kerül egymás mellé, és sodródik együtt az élet folyójában. Nem válnak el többé egymás mellől, de éppen ezért a rücskeik, a hegyes, éles szegélyeik sebzik egymást. Ez pedig sok feszültséget okoz! Ezért el-elfogy a türelmünk egymás iránt és megpróbálunk valamit „visszaadni”, a másikon uralkodni, hogy nekünk legyen jobb, mi legyünk jobb pozícióban! Igen, fognak egymásnak sok sebet okozni! Ezért kell gyakorolni rendszeresen, talán naponta a bűnbánatot és a bűnbocsánatot! Meg kell tanulni a hűségben, hogy nem esik jól, ha a másikat megbántottam, megsebeztem. De nem esik jól az sem, ha nem bocsátottam meg! Akik így tudnak szeretetben egymás mellett csiszolódni, azok bámulatosan hamar elveszítik a rücskeik, éleik és hegyeik nagy részét! Bár életünk végéig csiszolódunk! De mégis, a szeretet képessé tehet Isten segítségével, hogy a két éles, hegyes, rücskös durva szikladarab egymás mellett kedves, szép, sima kavicsá csiszolódjon, akik mindig jól érzik magukat egymás mellett!

A meg nem bánt és meg nem bocsátott bűnök halmaza hatalmasra duzzad! De a megbocsátás gyakorlata szorosán összeköt! A szeretet nem jegyzi fel a rosszat! Nem vezet róla kimutatást, nem emlékezik rá! (1Kor 13, 5) A szeretet mindent elfedez, elhordoz, eltűr. Ez az Istentől kapott szeretet segít abban, hogy egymásnak hűséges társa, gondviselője és segítőtársa, életében hűségesen jelen lévő, mellette lévő legyünk!

Ne feledjék el sohasem: nem azért kell megbocsátani egymásnak, mert ez a jól felfogott érdekünk! Azért kell megbocsátani egymásnak, mert Jézus Krisztus is megbocsátott nekünk! Azért kell megbocsátani egymásnak, mert Isten sokkal többet bocsátott meg nekünk! Hogy néz ki, hogy Isten megbocsátott nekünk egy kamionnyi vétket, mi pedig annyit sem akarunk megbocsátani egymásnak, amennyi egy kézi talicskába elfér?

Ezért imádkozzuk a Mi Atyánkban: „*Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek!*” A megbocsátani tudás a szeretet legerősebb képessége, jele és bizonyítéka!

Ha esett szó a házasságon belüli erőszakról, akkor kell, hogy szó essen **a házasság-ápolásról** is. Már volt szó korábban a házasságápolásról. Ennek része Isten Igéjének naponkénti közös tanulmányozása, az együtt imádkozás, az együtt templomba járás.

Azok a keresztyén lelkigondozók, akik házaspárokat lelkigondoznak, el szokták mondani, le szokták írni, hogy legalább évente egyszer érdemes elolvasni (vagy újra elolvasni) egy házasság gondozással foglalkozó keresztyén könyvet.³ Mert mindegyikben van egy-két olyan gondolat, amit érdemes megfogadni. S amit talán fiatalon még nem figyelt meg egy házaspár, azt évekkkel, vagy évtizedekkel később nagyon fontosnak találhatja.

De nem kell könyveket olvasni ahhoz, hogy néhány apróságot rendszeresen gyakoroljunk. Ezek pl. az „érintések”. Amikor egy-egy szóval, egy-egy mozdulattal, egy-egy csókkal érintjük egymást. Volt szó róla, hogy a szerelem lángja biológiai, vagy inkább biokémiai okokból 1,5 – 2,5 év múltán alábbhagy, szinte kialszik. Akik a lángolás idején nem tanulták meg, hogy a tüzet táplálni kell, azok egyszerre nagyon távol érezhetik a másikat, vagy magukat a másiktól.

A szeretetet, a szerelmet táplálni kell. Tudatosan is. Nagyon különbözők vagyunk. Nem mindenkinek ugyanaz a „szeretetlenyelve”, nem mindenki ugyanazon dolog által érzi és érzi meg a másik szeretetét. Van, aki a simogatás által. Van, aki egy ölelés által. Van, aki pusziglatásra vágyik, s van, akit ettől eleinte kiráz a hideg! Van, akinek az apró figyelmességek érintik a szívét: egy felsegített kabát, egy meglepetésként elkészített vacsora, vagy éppen váratlan meglepetésként elkészített esti program. Más meg éppen rosszul van a kiszámíthatatlan alkalmaktól. Van, akinek a szeretetlenyelve a meghallgatás, a kitüntetett figyelem. Van, aki bókra vágyik. 20-30 évi házasság után is! S mennyire meg tudja melegíteni a szívét, ha sok évi házasság után is elmondja a férj: de csinos vagy, milyen jól áll neked ez a ruha. De el tudja kedvetleníteni a házasságot, ha vagy a férj, vagy a feleség nem veszi észre, vagy nem dicséri meg a házastársa új frizuráját, megigazított bajszát, stb.

Sokfélék vagyunk. Egyrészt meg kell tanulnunk észrevenni, mi az, ami a hitvesünknek jól esik, másrészt meg kell tanulnunk tudtul is adni életünk párjának, mi az, amire mi vágyunk. El lehet mondani csendesen: kérlek, ölelj át! Vagy kérlek, fogd a kezem, simogass meg! Adj egy csókot! Nem többet, most csak ennyire vágyok! Vagy: hallgass meg, kérlek.

Ezek az „érintések” valóságosan kiváltják a boldogsághormonok termelődését, és egyfajta reflexként is arra készítetnek, hogy maradjunk meg amellett, akitől kaptuk a jó érzést! Tehát – bármennyire furcsának is tűnik – biokémiai úton is kimutathatóan erősítik a hűséget! A szeretet megnyilvánulásai, a simogatások, s mindaz, amit összefoglalva „érintéseknek” mondhatunk, növelik azt a jó érzést, ami az érzelmeinket és az értelmünket hűségre ösztönzik! Ne fukarkodjunk hát sohasem a szeretetlenyelvek kifejezőmódjaival!

Szinte biztos, hogy nem ugyanaz a szeretetlenyelve a férjnek és a feleségnek. Ebben is össze kell csiszolódni! Lehet, hogy a férj „puszis Matyi”, mert gyermekkorában is ezt szokta meg. A felesége pedig inkább arra vágyik, hogy meghallgassák! Ekkor a férjnek meg kell

³ Ilyen könyvek, amelyeket szívesen ajánlok, a teljesség igénye nélkül, csupán ízelítőnek: (További könyveket lehet találni pl. a Kálvin Kiadó, a Harmat Kiadó, a Parakletos Könyvesház, az Evangéliumi Kiadó kínálatában.)
Pálhegyi Ferenc: Keresztyén házasság

Linda Dillow: A társ – Feleségek könyve

Walter Trobisch: Kettesben – Szerelemről és házasságról

Gary Chapman: Egymásra hangolva – Öt szeretetlenyelve a házasságban

tanulnia, hogy a felesége nem vágyik minden percben puszira, csókra, de vágyik a meghallgatásra. A feleségnek pedig meg kell tanulnia, hogy a férje a szeretetét szereti puszival, simogatással kifejezni, ezért neki pedig el kell fogadnia ezt tőle. Hiszen, ha szeretik egymást, akkor azt is meg kell szeretniük, amivel a másik fejezi ki a szeretetét, s azt is *meg kell adni* a másinak, amire a másik vágyik a szeretet kifejezéseként. Ha alapjában véve a szavak embere az egyik, de a másik a simogatásból ért, akkor *meg kell adni neki!*

Ugyanis egymás érzelmi tankját folyamatosan töltenünk kell. Nem szabad megvárni, hogy kiürüljön, mert akkor akár ki is hülhet, le is merülhet. Csak egy egyszerű kép: mindig sokkal könnyebb egy még teljesen le nem merült mobilt feltölteni, mint egy olyat, amely már annyira lemerült, hogy ki is kapcsolt.

A házasságápoláshoz hozzátartozik, hogy akarunk mindig a másik kedvébe tenni. A szeretetnek egyébként is ez a természete. De a házasságban megjelenik egy idő után a megszokás. Ismerjük egymást, együtt vagyunk nappal és éjjel, „nem tudunk már újat mondani, mutatni egymásnak”. Pedig ez nem igaz! A jól gondozott házasságban mindig meg tudjuk újra és újra örvendeztetni egymást. Csak oda kell figyelni rá!

Férfiaknak: Ha a munkahelyen az új kolleganő előtt nem akar borostás arccal megjelenni, miért gondolja azt, hogy a feleségének jó a borostás arca? Pláne, hogy a felesége még azt is érzi, hogy szúr! (Amit ugye az új kolleganő sohasem tapasztal tőle!?) Lehet, hogy nem minden hétvégén borotválkozik meg, mert időnként jól esik a bőrnek is a lazítás, de ne váljon rendszer belőle, hogy a hétféle, az otthon lét ideje egyben a borostás arc ideje is...

Nőknek: Ha a munkahelyre, vendégségbe, vagy akár orvoshoz készülve kicsinosítja, illatosítja magát, akkor a férjének is megteheti. Természetes, hogy a házimunkát nem a legjobb ruhában kell végezni. És az is természetes, hogy időnként jól esik otthon lazítani. De egyszer-egyszer milyen öröm a férjnek, hogy a felesége *csak* az ő kedvéért öltözött ki, anélkül, hogy készülnének valahova! Számptalan apró figyelmesség van, amivel meg lehet érinteni egymást. Szó szerint is és átvitt értelemben is.

A hűség természetes része, hogy igyekszem a házastársam kedvébe járni, rendszeresen! S valóban nem nagy dolgokra van szükség ehhez. Még csak pénzbe sem kerül. Csak figyelmességbe, kedvességbe, törődésbe. S ha ezekre tudatosan odafigyelünk, akkor nem válik unalmassá a házasság, hanem erősödik benne Isten segítségével a hűség, a szeretet, és fellobban benne újra és újra a szerelem is – *ahogy fellobbant kezdetben.*

„... Isten engem úgy segítsen...”

Az eskü végén ez a mondat teszi még egyszer súlyossá az Isten előtti esküt. (A házassági eskü gyakorlatából származik az esküvő szavunk!) Tudni illik, hogy a házassági eskünek ez a formája sajátosan magyar gyakorlat. Más népeknél is van fogadalom itt-ott, de ilyen súlyú, ilyen erőteljes esküt csak a magyarországi keresztyének ismernek. Mert amit itt kérünk, tulajdonképpen egy ön-átok: *Úgy segítsen meg az Isten, ahogy megtartom eskümet, ahogy megtartom a mostani fogadásomat! Azaz: segítsen meg az Isten, ha megtartom a fogadalmam, és ne segítsen az Isten, ha nem tartom meg a fogadalmam! Már pedig Isten segítsége, áldása nélkül az ember semmivé lesz!*

Ismerve az emberi gyengeséget és a bűn erejét, a mi esendőségünket, gyarlóságunkat, szabad-e ilyet kimondanunk? Szabad-e ilyet kérnünk, kívánnunk?

Először is a Szentírásban több helyen is találkozunk ezzel az esküformával. Igaz, minden esetben az Ószövetségben! Többnyire olyanok mondták, akik meg voltak győződve arról, hogy a szavuk igaz, vagy az elhatározásuk szilárd! (Egy esetben egy keserűségben kimondott, elhamarkodott fogadalomkor hangzott el... 2Kir 6, 31)

Létezik tehát ez az esküforma és létezik sok hozzá hasonló!

Nem azért mondjuk ki ezt a súlyos esküt, mert tökéletesen biztosak vagyunk magunkban. Nem azért mondjuk ki ezt a súlyos esküt, mert látjuk a jövőt, és szilárdan tudjuk, hogy mindig tudunk uralkodni magunkon, érzésünkön, és soha nem fogunk véteni a házastársunk ellen.

Aki így gondolja, az vagy nem ismeri magát, vagy annyira képmutató, vagy beképzelt, hogy már szinte nem is lehet rajta segíteni. Ha valaki úgy mondja ki ezt az esküt, hogy ezzel együtt azt vallja: én soha, semmikor, semmilyen formában nem fogom megsérteni az esküt: Inkább ki se mondja! Mert nincs olyan ember, aki ne vétkezne, akinek ne lenne bűne és kísértése!

Mégis kimondhatjuk ezt az esküt! Kimondhatjuk, ha komolyan gondoljuk. Ha valóban azt akarjuk, az a szándékunk, elhatározásunk, amit az esküben elmondunk! Ha valóban szeretjük a házastársunkat, ha valóban hűségesek akarunk lenni hozzá, vele megelégedni, vele szentül élni, soha el nem hagyni! Akkor bátran mondjuk ki az esküt, még ha tudjuk is, hogy milyen súlyos ítéletet kérünk magunkra! „Az ÚR megvizsgálja az igazat és a bűnöst, szívből gyűlöli azt, aki az erőszakot szereti. Hullasson a bűnösökre kénköves, tüzes parazsat, perzselő szél legyen osztályrészük! Bizony, igaz az ÚR, igaz tetteket szeret; a becsületes emberek meglátják arcát.” (Zsolt 11, 5-7).

Ha alázattal, mintegy remegő szívvel mondjuk ki: Isten engem úgy segítsen, ha ebben a fogadalomban, esküben benne van az is: Istenem, könyörülj rajtam és segíts meg, hogy megtarthassam életem végéig azt, amit most fogadtam, akkor kimondhatjuk az esküt!

Ha nem az önhittség, az elbizakodottság, a közöny, a nemtörődömség lelkületével, hanem az Isten előtti felelősség és szeretet lelkületével hangzik az eskü, akkor mondjuk ki: Isten engem úgy segítsen! De mindig maradjon meg a szívünkben, hogy nem a magunk erejében, nem a szívünk tisztaságában, nem a házastársunkban bízunk, hogy meg fogjuk tudni tartani a házassági esküt, hanem bízunk Istenben, akinek van hatalma megerősíteni, megtartani bennünket egy életen át a hitben, a szeretetben és a hűségben!

„... *Ámen.*”

Azaz: úgy legyen, bizony úgy van! Hallotta Isten és hallották az emberek! Az „Ámen” mintegy pecsét a szerződésen, az eskün: Hitelesítés, amit Isten hitelesít, örök szeretettel és irgalommal! Tehát Istenben bízva mondjuk, kérjük: *úgy legyen! Ámen!*

De az „Ámen” az ember elhatározásának kifejezése is: Megteszem, Istenem! Így akarok élni, ez a szándékom! Nem elhamarkodottan és nem felelőtlenül, hanem teljes öntudattal, biztos elhatározással jöttem és döntöttem.

S noha már volt szó róla, most még egyszer megerősítem: Ha nem tenném meg azt, amit vállaltam, ha megszegném azt, amit esküdtem, kérjen számon a Mindenható Isten!

Meg kell ismételni, hogy mi nem mondhatnánk ki ezt az esküt, ha nem bíznánk Isten szeretetében! Csak azért mondhatjuk ki az eskü szavait, mert tudjuk, hogy ítélő bíránk, az Úr Jézus Krisztus, mielőtt ítélőszékébe ült volna, megjárta a Golgotát, életét adta értünk, magára véve minden bűnünket, esküszegésünket, tévedésünket, hűtlenségünket, elhordozta az azok miatti ítéletet. „... az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Luk 19, 10). Óróla szól úgy a Jelenések könyve 3. részének 14. verse: Ő „az Ámen, a hű és igaz tanú, Isten teremtésének kezdete.”

Csak azért mondhatjuk ki rettegés nélkül, de alázattal az „Áment”, mert Jézus Krisztus örök Ámen lett az Isten bűnbocsátó, kegyelmes szeretetére!

Mégis ez az „Ámen” még egyszer az eskü végén figyelmeztet, hogy házasságot kötni csak szeretettel szabad, életre szóló hűség döntésével szabad. Nem feledve el, hogy a szeretet nem képmutató, azaz a szeretet nem szélhámoskodik!

Aki Isten segítségét kéri a házasságához és élni akar a szeretettel, az ne féljen soha kimondani az esküt, Isten megtartó kegyelmében bízva! Aki azonban csak szélhámoskodik a

szeretettel, az ne felejtse el, hogy Isten hű és igaz, és nem engedi meg nekünk, hogy büntetlenül vezessük félre az embereket és arcátlanul hazudjunk az Istennek!

Tehát: Ámen, úgy legyen, megerősítem, hogy Isten igaz, és bízom igazságában!

A gyermekáldásról

A házasság egy férfi és egy nő életre szóló kapcsolata. Önmagában érvényes és teljes. Hiszen ahogy egymás mellett döntöttek, összekötötték az életüket, már társak lettek. Erről volt szó korábban: a házasságban megkapta a férfi és a nő is a segítőtársat, a jelenlévőt, akivel életének minden részletét megoszthatja, minden örömeiben és minden bánatában, minden gondjában és minden munkájában részt vehet.

Mégis tudjuk – és ez eleve benne van a szexualitás ajándékában – hogy a házastársi közösségnek gyümölcse is van, a szexualitás célja nem csupán a házaspár kölcsönös örömeinek kiteljesítése, nem csupán a közösség legbensőségesebb megélése, nem csupán egymás gyönyörködtetése, hanem az utód nemzése/fogamzása is.

A házasság teljes gyermekek nélkül is, mégis olyan többlet a gyermekáldás a szülők részére, amelyben ha egy házaspár nem részesedhet, akkor mégis joggal érzik hiányosnak a házasságot, mert nem tudják továbbadni azt, amit Istentől ebben az életben kaptak.

De mégsem vehetjük természetesnek, hogy gyermek születik egy házasságból. A gyermek: ajándék, áldás. *„Bizony, az ÚR ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom.”* (Zsolt 127, 3)

Gyermekáldás, családtervezés

Gyermekáldásról beszélünk, noha manapság nem tekintik sokan áldásnak a gyermeket. Sokkal inkább tehernek, nyűgnek, olyan valakinek, aki a nő szabadságát lekorlátozza. Megváltozott a szóhasználatunk is. Régen, ha valaki gyermeket várt, azt mondták rá: áldott állapotban van. Most azt mondják: terhes... Napjainkra eljutottunk egészen addig a hátborzongató szélsőséges feminista kijelentésig – egy internetes fórumon volt olvasható néhány napig – hogy a gyermek szülése és gondozása lealacsonyítja a nőt...

Megváltozott a nők helyzete a világban. Nincs helye siránkozni itt ezen, de nincs helye annak sem, hogy vissza akarjuk forgatni az idő kerekét. A nők helye, helyzete a társadalomban már soha nem fog visszatérni oda, ahol évszázadokkal ezelőtt volt. Ezt férjnek és feleségnek egyaránt tudomásul kell vennie. Sokkal több a nő igénye annál, minthogy csak otthon legyen és gyermeket neveljen. Csakhogy át sem eshetünk a ló túlsó oldalára, és nem feledkezhetünk meg arról, hogy Isten a női szervezetet tette alkalmassá a gyermek kihordására, a gyermek szülésére.

Manapság szeretnék egyes női mozgalmak a nőt felszabadítani az anyaság „nyűgje” alól. Vagy legalább is kitolni a szülés idejét a lehető legkésőbbre. Pedig a női létből fakad az anyaság! Vagy próbáljuk ki, hogy a férfiak hogyan szülnek? Még ha be is lehetne ültetni egy anyaméhet egy férfi szervezetébe, még ha hormonkezelésekkel alkalmassá is válna egy férfi elvileg egy terhesség kihordására, akkor sem bírná ki! Mert gyermeket kihordani, áldott állapotban lenni, gyermeket szülni csak a nő képes! Ezért amikor csak „terhes” egy nő, de már nem tudjuk, hogy „áldott” is, amikor a nőtől azt várjuk, hogy ugyanazt tegye, mint a férfi, de még legyen anya is, akkor azt vesszük el a nőtől, a feleségektől, amit Isten kizárólag nekik adott meg lehetőségként: Hogy édesanyák legyenek.

Ha pedig egy házaspár gyermeket vállal, akkor nem feledheti el, hogy ha meg akarja ajándékozni a gyermekét – és Isten is lehetőséget ad nekik erre – akkor a legtöbb, amit adhatnak a gyermeküknek, az egy testvér. S ha még ennél is többet akarnak adni, akkor még egy testvér, sőt még egy testvér! (Régen még így tartották: „Egy gyermek nem gyermek. Két gyermek fél gyermek. Három gyerek már gyermek!)

Gondoljuk végig: Vagyont, vagyontár-

gyakat, szeretetet, törődést, nevelést kaphat mástól is a gyermekünk. De vérszerinti testvért csak a szüleitől.

Így tehát már a házasságkötés előtt érdemes tisztázni, hogy hogyan képzelik el a családot, hogyan képzelik el a családtervezést...

Családtervezés? Keresztyén fiatalok között sokan már magát a szót is kérdésesnek tartják. Sőt, kifejezetten bűnnek, bálványimádásnak találják magát azt a gondolatot, hogy a családot lehet tervezni is. Vannak, akik vallják, a család, azon belül a gyermek Isten ajándéka, ezért Istennek van joga egyedül a családtervezéshez, hiszen Ő az, aki tudja, hogy mi kell nekünk. „Ő tudja legjobban a mi teherbírásunkat, egészségünket, hiszen mindenestül fogva az Ő kezében vagyunk! Mi még a saját életünket sem tudnánk fenntartani, ha nem kapnánk erre Őtőle kegyelmet.”

Ezek a gondolatok valóban igazak, s a maguk helyén igenis helyénvalóak. A Teremtőnek van elképzelése a világgal, teremtményeivel. Való igaz, hogy Nála nélkül semmi sem lehet teljes. Való igaz az is, hogy egyedül Nála található a bölcsesség, a teljesség ismerete. Ha valamit az ember, a tökéletlen teremtmény a kezébe vesz, azt el is rontja, sohasem tudja tökéletesen megtenni.

A Mindenható Isten, Aki előtt semmi sincs elrejtve, ismerte tökéletlen teremtményét. Mégis reá bízta az Éden kertjét, hogy azt művelje és őrizze. Emellett az embert — az állatvilágtól eltérően — felelet adására képessé tette. Ebben a képességében azonban benne van a döntés kockázata is, ti. az ember mondhat „nem”-et is. Azzal azonban, hogy Isten az embert döntésre képessé teremtette, felelősséget is adott neki. Az ember felelős saját döntéséért, de szabadsága van dönteni. Nem az a baj tehát, hogy a k a r u n k dönteni (azaz: tervezünk) hanem az a baj, ha rosszul döntünk.

Bűn-e a családtervezés? Ezt így nem lehet kimondani! A döntés, ill. a döntések sora (a tervezés is ide tartozik, mert jóllehet nem minden döntés terv következménye, de minden tervben döntések vannak) magában hordozza a bukás kockázatát. De Isten nem zár el a döntésektől, a tervezéstől. A Jak 4, 13-15 sem a tervezés ellen szól, hanem a rossz tervezés ellen („*Tehát akik azt mondjátok: Ma vagy holnap elmegyünk abba a városba, és ott töltünk egy esztendő, kereskedünk és nyereséget szerzünk; azt sem tudjátok, mit hoz a holnap! Mert a ti életetek olyan, mint a lehelet, amely egy kis ideig látszik, aztán eltűnik. Inkább ezt kellene mondanotok: Ha az Úr akarja és élünk, és ezt vagy azt fogjuk cselekedni.*”).

Mikor rossz egy döntés, egy tervezés? Ha abba nincs Istennek beleszólása, ha a mi döntésünk a kizárólagos, az utolsó. Ha nem vesszük figyelembe azt a lehetőséget, hogy Isten szólhat: „*Bizony, a ti gondolataitok nem az én gondolataim, és a ti utaitok nem az én utaim*” (Ézs 55, 6)

Van létjogosultsága családtervezésnek. De mert minden döntésünkért felelősek vagyunk Isten előtt, egyáltalán nem elhanyagolható kérdés, hogy mi motiválja döntéseinket.

A családtervezés körébe tartozik az is, amikor valaki kimondja: vállalom mindazokat a gyermekeket, akiket Isten ad nekem. Ez is döntés, de ez is csak akkor jó döntés, ha felelősségteljes, hitből fakadó döntés.

A családtervezés egyik kulcsszava a felelősség, de ehhez azonnal hozzá kell tenni, hogy nemcsak az utód iránti felelősség, nemcsak a társunk, családjunk iránti felelősség, nemcsak a társadalom előtti felelősség, hanem az Isten előtti felelősség is! Mint minden döntésünket, így a családtervezéssel kapcsolatosat is úgy kell meghozni, hogy szemünk előtt tartjuk: mindenről számot kell majd adnunk Isten előtt. Megvan az a kiváltságunk, hogy dönthetünk rosszul is. Nem visszaélés itt megemlíteni a bűnbocsánat lehetőségét, mindaddig, amíg valaki nem egy bűnbocsátó automatát lát Istenben.

A családtervezést is a hit szabályával kell véghezvinnünk: „*ami hitből nincs, bűn az*” (Róm 14, 23). Vannak, akik ezt a bibliai verset kihasználják, s ennek alapján bizonyítják, hogy hitetlenség megszabni, mennyi gyermeket vállaljanak az egyes családok. Akik így gon-

dolkodnak, elfelejtik, hogy különféle kegyelmi ajándékaink vannak, különböző mértékű a hitünk is. S nem feltétlenül a nagyobb hit jele a több gyermek.

A keresztyén családtervezéshez ugyanakkor feltétlenül hozzá kell tartoznia annak is, hogy ha nem várt, „nem tervezett” gyermek fogan, őt is szeretettel, hittel és hálával fogadjuk Istentől! Mint ahogyan minden gyermeket Istentől fogadunk! A családtervezés ugyan sugallja azt a gondolatot, hogy a gyermek a mi művünk, azonban ebbe a csapdába nem szabad beleesnünk. A gyermek mindig Isten teremtménye, ajándéka, bármennyire is vannak ismereteink a fogantatásról, a méhen belüli fejlődésről is. A megfogant élet Teremtője Isten, tehát Ő az Ura is!

Tények, gondolatok a gyermekvállalással kapcsolatban:

- Ma „nem divat” sok gyermeket vállalni. Ezért bennünk is – mielőtt egyáltalán dönteni akarnánk a vállalt gyermekek számáról – már kialakul egy kép: Manapság ennyi gyermeket szoktak vállalni... S a nagy többség akaratlanul is megy a többi után... De mennyi a „sok” gyermek? 100 éve még a sok gyermek 6-8 gyermeknél kezdődött. Ma sokgyermekes családnak nevezzük a háromgyermekes családokat is, míg Hollandiában a sokgyermekes család a 4 gyermeknél kezdődött néhány éve...
- Ha nemzetünkre gondolunk, akkor tudnunk kell azt, hogy ahhoz, hogy egy nemzedék lélekszáma *megismétlődjön*, a gyermekes családokban a gyermekek számának átlagosan 2,4-nek kell lennie, hiszen nem minden házaspárnak születhet gyermeke.
- Ha nemcsak a saját nemzedékünk lélekszámának megismétlődésére gondolunk, hanem az egész magyarság fennmaradására, akkor már családonként legalább 3 gyermeknek kellene ahhoz születnie, hogy ne haljon ki a magyar nép! Ennek mára valós esélye van: Annyira általánossá vált az egy, esetleg két gyermek (no meg az „egy se”), hogy néhány évtizeden belül rohamosan zuhanni fog a magyarság lélekszáma. Nem lassan lecsökkenni, hanem egyszerre csak összeroppanni! Ha gyermekeink jövőjéről gondolkodunk, akkor azért is kell áldozatot vállalnunk, hogy gyermekeink magyar nyelvű közösségben élhessenek. Amennyiben ezzel ma nem törődünk, akkor néhány évtized múlva, talán gyermekeink, talán unokáink idejében már egyértelműen kisebbségben lesznek saját hazájukban, őseik földjén! Magyarország azé a népé lesz, amely teleszüli! (Franciaországban néhány éve elindult egy élő, eleven mozgalom: a harmadik királyfi és a harmadik kiskirálylány mozgalma: Ennek következtében a francia nép – ha megmarad ez a mozgalom – jó eséllyel számíthat arra, hogy még sokáig nem lesz kisebbségben saját földjén...)
- Tény az is, hogy akik több gyermeket nevelnek, azoknak ez anyagi megterhelést jelent. Nem lehet lebecsülni ezt, hiszen a szülőknek kell megküzdenie azzal, hogy minden szükségességet megadjanak a gyermeküknek. De mi a szükséges? Hol van ennek a határa? A szükséges nem feltétlenül a legújabbat jelenti, s nem feltétlenül a legmárkásabbat, legjobbat. Ha ezt nem döntjük el előre, akkor állandó kényszerhelyzetben leszünk, sodródunk. Míg ha tudjuk, hogy a „szükséges” az korlátot jelent a „minden”-nel szemben, akkor már nyugodtabban tudunk előre tekinteni a jövőbe. Keresztyénként pedig nemcsak saját lehetőségeinkkel számolunk, hanem mindenek előtt Isten gondviselésével.
- Azzal is számolni kell, hogy van emberi teherbírás is. Van, aki könnyebben kikészül fizikailag és idegileg, s van, aki sokkal többfelé tudja osztani a figyelmét, hamarabb is kipiheni magát. Ezért a házaspárnak együtt kell döntenie, mennyi gyermeket vállal – kérve hozzájuk Isten segítségét! De együtt is kell hordani a gyermeknevelés gondját, örömeivel együtt! S ha a házasság éve alatt változik a kezdeti elhatározás (akár több, akár kevesebb

gyermek vállalásáról van szó), arról közösen megbeszélve, közösen átgondolva kell dönteni. Hiszen hogyan is láthatnánk előre mindenben 5-10-15 évvel előre?

- Az is tény, hogy a gyermek szülésére legideálisabb életkor a 22-29 éves életkor. Ekkor a legkisebb a gyermekszülés kockázata, és ekkor a legjobb a gyermekek életésélye is, hiszen ebben az időben a legkisebb a valószínűsége a sérült gyermekek szülésének. Ráadásul az anyai szervezet is ebben az életkorban viseli el legjobban a szüléssel járó megterhelést. (Bár nem egy példa van arra, hogy éppen az első szülés(ek) jártak komplikációkkal, s a második, harmadik vagy többedik szülés már nem!) Mégis ebben az életkorban a legkisebb a szülési kockázat. Amikor a „legkisebb” kockázatról és valószínűségről van szó, az azért utal arra is, hogy *a gyermekszülésben mindig létezik kockázat!* Nincs tökéletes történet! Sok gyermek születik valamilyen rendellenességgel. Ezek többségét az évek során kinövik, vagy műtéti korrekcióval akár teljességgel meggyógyul!
- De nézzük megfordítva is: 40 évhez közeledve nő a szülési kockázat, és nő a születési rendellenesség kockázata is. Egyszerre számottevően és mégis elenyészően! A szülési / születési kockázat aránya 35 éves kortól 45 éves korig nézve 8 – 10 szeresére nőhet. Pl. a Down-kór (mongoloid betegség) kockázata több mint tízszeresére, az összes kromoszóma rendellenesség több mint ötszörösére, a szülésből eredő nőgyógyászati komplikációk aránya is jelentősen nő. Ugyanakkor pl. 43 éves korban a Down-kór valószínűsége 2,5 – 3,5 % (országanként sőt országrészenként is lehet eltérő) az összes kromoszóma rendellenesség 4,5 – 5,5 %. Tehát még ilyen előrehaladott korban is 1 : 20 az arány a beteg és egészséges gyermekek között. Ez pedig arra is figyelmeztet – s adott esetben ösztönözhet – hogy hittel, Isten kegyelmében bízva, még későbbi korban is elfogadhatjuk a gyermekáldást, ha adatik. Ne érezze hát egy viszonylag korosabban a házasság szövetségére lépő, áldott állapotba kerülő pár, hogy már nem vállalhatnak gyermekeket!
- Mi történik, ha beteg gyermek születik? Vagy ha már az anyaméhben kiderül, hogy valamilyen magzati ártalommal születik a gyermek? Az első mindig az: törekedjünk Isten segítségét kérve elfogadni, szeretni, úgy, ahogy van! Sokkal nagyobb az esélye, hogy a gyermek egészséges személyiség lesz, ha szeretettel fogadják és hordozzák, nevelik, még betegségeivel, hiányosságaival együtt is! (Egyik gyermekünk 7. hónapra született. Igen kis súllyal, fejletlenül. Élete első két évében szinte mindig beteg volt. Többször is állt a halál szélén. Többször volt kórházban. Mégis, 14 éves korában már azon panaszkodott, hogy ő soha nem tud megbetegedni, hogy egy kicsit kimaradhasson az iskolából... S nem voltak tanulási problémái. Egy másik gyermekünk vakon született. Altatásban történt klinikai vizsgálat is azt mutatta, hogy a látóidegek nem reagálnak. A főorvos azt mondta: Higgycsém, Apuka, a vak gyermekek is tudnak teljes életet élni. Amikor kiment, a mellette lévő keresztény orvosnő biztató szeretettel szólt hozzánk: Láttunk már csodát! — A gyermekünk 6 hónapos korában kezdett látni. A születés után fejlődtek ki a látóidegek. Nem tökéletes ma sem a szeme. De négy gyermekünk közül ő a leggyakorlatiasabb, a legügyesebb szereplő! Egy barátunk gyermeke farkastorokkal született. Ma szinte semmi nem látszik a műtéti hegből.) Sok beteg, vagy nem mindenben tökéletes egészségű gyermek születik. Sokkal több, mint amennyiről beszélnek. De ettől még nem omlik össze a világ, csak meg kell tanulnunk, és a gyermekeinkkel is meg kell értetni, hogy a „tökéletesség” egy olyan álom, amit hiába kergetünk, soha nem érünk el itt a földön. Vagy ha látszólag elérnénk is, csak ideig-óráig a miénk! Emellett természetesen később is kialakulhatnak tartós, életformaváltást is igénylő betegségek. Allergia, cukorbetegség, stb. Akiket a gyermekek betegségétől való félelem tartana vissza a gyermekvállalástól, nézzenek magukba, hogy vajon nem az

önzés uralkodott-e el rajtuk: Sajnálják egy életnek megadni az életteret csak azért, mert a saját kényelmüket, boldogságukat féltik?

- S ha már a boldogságnál tartunk: Egy sokgyermekes családban az egyik (nem a legutolsó) gyermek Down-kórral született. Az édesanya azt vallotta, hogy attól a gyermekétől kapta a legtöbb szeretetet! Egy másik édesanya tudta, hogy miután megszüli a gyermekét, nem sokáig maradhat életben, a betegsége miatt. A temetés után, amikor a fiatal, özvegy férjét kérdezték, miért engedte, azt felelte: Olyan boldog volt, hogy annyira várt gyermekünket a karjaiban tarthatta! A gyermekvárás hónapjai alatt nem egyszer elmondta: Nem az számít, hogy mennyi ideig vagyunk boldogok, hanem hogy boldogok vagyunk egyáltalán? Életét áldozta, hogy gyermeke megszülethessen, de így lehetett boldog, és így élhetett, nőhetett fel gyermeke is! A boldogságnak ezeket a szeleteit nem lehet kívülről megítélni! Ez belülről jön. Ebbe kívülállóként nem lehet sem beleszólni, sem belelátni, sem beleszólni! Az azonban tény, hogy ma, amikor olyan sok a depressziós, üres szívű ember, vajon nem azért van, mert a boldogságot hajszoljuk ugyan, de nem jó helyen keressük? Az igazi boldogságot sokszor ott lehet megtalálni, ahol készek vagyunk másokért áldozatot hozni!
- A magzati rendellenességek kiszűrését egyre több és jobb diagnosztikai rendszer segíti. Bár ember is, műszer is tévedhet. Ha azonban jelez a szülészorvos, hogy valami baj van, akkor Isten és emberek előtt meg kell vizsgálni: tudják ezt vállalni? Senki sem tud ilyenkor a másik helyett dönteni! Ne engedjék meg, hogy az orvos, a család, a lelkész döntsön Önök helyett. De kérdezzék meg minél többek tanácsát. S mindenekelőtt imádkozzanak hosszabb ideig, olvassák a Szentírást, és feltétlenül álljanak oda Isten elé: Mit akarsz, hogy cselekedjünk? Ne hozzanak hirtelen döntést! Sokszor felmerül az abortusz gondolata. Vallom, hogy ez a legutolsó lehetőség. Olyan döntés, amely a későbbi magzatokra, gyermekekre is kihat, nem beszélve esetleg a már meglévő, a „műtétről” értesülő gyermekek és az *anya* lelki sérüléséről! Az abortusz nem egy „felesleges szövetsomó” eltávolítása! A magzat fejlődő idegrendszere már kommunikál, „beszélget” az édesanya idegrendszerével. Ezek közül az intenzív impulzusok, akár mint emlékképek is beivódhatnak az édesanya idegrendszerébe, s később, egy következő magzatnak akár tovább is közvetíthetik az abortusz haláltusájában átélt impulzusokat, emlékképeket! Sok vita van erről a szakemberek között, de vannak, akik már határozottan beszélnek abortusztúlélőkről, akik visszatérő álmaikban, rajzaikban olyan képeket, jeleneteket mutatnak, élnek át, amit az anyaméhben élhetett át az a magzat, akinek életére az anya, a szülők, orvosok nemet mondtak. (A Néma sikoly c. film háttorzongató és elgondolkodtató ezzel kapcsolatban!) Tehát nemcsak a történetesen érintett magzat, hanem az utána született gyermekek is érintettek válhatnak! Ezért mindig nagyon súlyos döntés egy kromoszóma vagy szervi rendellenességet mutató magzat elpusztítása. Ugyanakkor azt is figyelembe kell venni, hogy a beteg gyermekkel való fokozottan megterhelő gondozást a szülőknek kell felvállalni, helyettük senki nem élheti az életüket. Ezért kell Isten és emberek előtt megvizsgálni: mit tudunk felvállalni, mit tudunk elfogadni most – és a következő években, évtizedekben! Mert Isten segítsége nélkül nem megy! Ezzel együtt azt is le kell írni, amit Czeizel Endre mondott el egyszer: Az ultrahang kimutatta, hogy a magzat egyik kezén hiányzik a hüvelykujj. Az anya abortusz mellett döntött. Vajon akkor is megölte volna a gyermekét, ha az történetesen 2-3 éves korában, egy balesetben veszíti el a hüvelykujját?
- A gyermekek elfogadásában (vagy sajnálatos el nem fogadásában) tehát a szülőknek kell dönteni! Kérjék Isten segítségét, kérjenek tanácsot emberektől, de a döntést Önök hozzák meg. Nincs tökéletes és nincs kockázatmentes döntés! Vállalják fel a döntésüket, tudva,

hogy annak örömteli és terhes következményeit is hordaniuk kell. S hívják segítségül Istent, aki gondviselő, bűnt megbocsátó, naponként mellettünk álló Atyánk!

- S közben figyeljenek az emberi tapasztalatokra is, s ahol arra van szükség, használják az értelmüket, hittel párosítva. Ilyen terület pl. a gyermekek vállalása közötti idő: Az anyai szervezetnek két szülés között ugyanis szüksége van regenerálódásra. 2-3 évet ajánlott várni két szülés között. Jóllehet a szoptatás csökkenti az újabb gyermekáldás esélyét, de nem zárja ki! Szabad ilyenkor a házaspárnak együtt gondolkodni és együtt vigyázni az édesanya egészségére. Azonban éppen ez az ajánlott várakozási idő is figyelmeztet, hogy nem lehet, nem érdemes akármeddig kitolni az első gyermek vállalásának idejét! Ne azokra a „sztárookra” figyeljenek, akik közel negyven évesen, vagy negyvenedik életévük után, megijedve, hogy lemaradnak valamiről, hirtelen gyermeket vállalnak! Gondoljanak csak bele a késői gyermekvállalás olyan következményébe is, hogy közel 60 éves asszonyoknak és férfiaknak lesz fiatal kamasz gyermekük! Olyan nagy lehet ekkor már a gondolkodásbeli és a szervezet megfáradása miatti aktivitási különbség, amit nehéz – de nem lehetetlen! – áthidalni! (Ott is megtörténhet, hogy „nagy mama korban” van az édesanya, ahol 8., 10. gyermek éri el a kamaszkort. Igaz, ott a nagyobb testvérek együttgondolkodása, fiatalos aktivitása pótolja a szülőket!!!)
- A gyermek utáni vágy nem minden házaspárnál teljesebben. Sajnos vannak meddő házasságok is. Meddőnek általában akkor mondunk egy házasságot, ha két év után sem fogan gyermek. Azt, hogy a férfi nemzőképtelen, vagy az asszony szervezetében vannak olyan akadályok, ami miatt nem foganhat, csak orvosi vizsgálat mutathatja ki. Előfordulhat, hogy mindenki egészséges, s mégsem adatik gyermek. Vagy éppen kettejüknek együtt nem lehet közös gyermeke, míg mindketten más párral átélhetnék a gyermekáldás örömét. Ez is olyan küzdelemhez vezet, amelyben segítséget kérhetnek, kaphatnak – mindenképp Istentől – de döntéseket nem hozhat más Önök helyett. Mindig az első lehetőség: elfogadni Isten döntését! A meddő házasságok részben gyógyíthatók. Részben életmód váltással is lehet készülni a gyermekáldásra. Ennek egyre bővülő szakirodalma van. Csak egy apróság: Ha egy férfi gyermeket szeretne, akkor kevesebbet fürödjön meleg vízben és lehetőség szerint kerülje a szoros alsóneműt! Ha egy asszony gyermeket szeretne, lehetőség szerint kerülje a stresszt, és figyeljen oda a változatos, vitamindús táplálkozásra! De ha „minden együtt van” is, akkor sem magától értetődő a gyermekáldás! Ezért türelemmel várjanak, s ha szükséges, ha együtt el tudják hordani ennek terhét, kérjék orvos tanácsát, segítségét.
- Ha nem adatik saját gyermek, még akkor sem kell lemondani a gyermeknevelés örömről, áldásairól és felelőségéről. Gyermekek örökbefogadásával életek gyógyulhatnak: gyermekáldástól megfosztott szülők élhetik át az élet tovább menetelének örömét, szülőkötől megfosztott gyermekek találhatnak családra, szerető szülőkre, teljesebb életre. Mindenképpen Isten tanácsát kell azonban kérniük: Istenünk, mire rendeltél bennünket? Mi a hivatásunk itt, a Földön? Keressék Isten akaratát a gyermekneveléssel kapcsolatban akkor is, ha talán nem adatna vérszerinti gyermek a házasságukban!
- A gyermekek természetesen a szüleiket követik először. Az alapvető mintákat, életformát nemcsak a génjeikben öröklik, hanem szüleiktől sajátítják el. Már az anyaméhtől kezdve. Akiket szeretettel fogadnak, akiket már az anyaméhben is szeretettel simogatnak, énekelnek nekik, azok nagyobb szeretet-töltéssel érkeznek ebbe a világba, és ha szeretettel nevelik, foglalkoznak velük, kiegyensúlyozottabbak lesznek. De a hitbeli nevelést is először a szülőktől kapják meg. Már az anyaméhben is megérik a gyermekek, ha édesany-

juk, vagy szüleik együtt imádkoznak. S amikor már tudnak néhány szót mondani, lehet velük együtt imádkozni, s amikor meséket lehet már nekik olvasni, akkor gyermekek nyelvére átírt bibliai történeteket is lehet nekik mondani. Gyermekeik között keresztyén gyermekénekeket is lehet nekik és később velük együtt énekelni. Amelyik családban természetessé válik az esti imádság, a vasárnapi istentiszteleten való részvétel, ott a gyermekek is természetesebben imádkoznak, számolnak Isten gondviselésével és vesznek részt nagyobb korokban is a keresztyén közösségek életében.

- A házassági esküben Isten elé viszik egész házasságukat. Ebben pedig benne van a gyermekvállalás, a gyermekáldás is. Ha örömünk van a gyermekekben, Istennek adunk hálát értük. Ha betegek, ha valamijük megsérült, ha bármi gond van velük, Istentől kérünk segítséget. Ha magunk nem tudnánk gondoskodni róluk, akkor is tudjuk, hogy van mennyei Atyánk, akinek kezébe bíztuk a gyermekeinket is, egész házasságunkkal együtt. Ezért is keresztyéljük meg őket már kicsiny gyermekkorban: Mert hisszük, hogy Jézus Krisztus értük is meghalt, nekik is elkészítette a bűnbocsánatot, Isten kegyelmét, gondviselését és az üdvösséget is. Így tehát amikor megkereszteltetjük gyermekeinket, akkor Isten szeretetének ígérését számukra is elkérjük és megkapjuk. A keresztség sákramentumának szövetsége megerősít abban, hogy a gyermekeinket ajándékba kaptuk attól, Aki egyedül tud mindent megadni nekik, egyedül tudja mindenben megőrizni őket, de nincs is olyan élethelyzet, ahol ne tudna és akarna melléjük állni, hogy megtartsa őket az örök életre. „Még meg sem formált szent kezed, már elváltasz engemet, hogy társam légy e földön”! (Református Énekeskönyv 329. dicséret 2. vers)
- Szó esett fentebb arról, hogy jöhet idő, amikor meg kell fontolni a(z) újabb gyermekáldástól való tartózkodást, legalább is egy időre. Ilyenkor a védekezés kerül előtérbe. Ennek sokféle formájára van már lehetőség. Nem mindenki tud, akar élni egy-egy eszközzel, lehetőséggel. Nyilván ezen a téren is a házaspárnak kell döntenet. Mégis, ha lehetséges, keresztyénként figyeljenek oda, hogy lehetőleg olyan módon védekezzenek, amelynek kisebb a környezeti terhelése, s ha csak erőteljes orvosi indok nincs rá, akkor ne éljenek visszafordíthatatlan védekezési módszerekkel. A hormonális fogamzásgátlásnak a környezeti terhelése egyes kutatások szerint nem elhanyagolható, ugyanis a hormonok egy része kiürül a szervezetből, ugyanakkor a természetben csak lassan bomlik le. Azaz elméleti lehetőségként (más gyógyszerszármazékokkal együtt) visszakerül az ivóvízen, a táplálékláncon keresztül az emberbe is – feleslegesen, hosszú távon komoly károkat okozva. A petevezeték vagy az ondóvezeték elkötése, elvágása súlyos genetikai rendellenesség esetén szükséges lehet, de csupán kényelemből megtenni – miközben nem ismerjük a jövőnkét – később akár nagy keserűség forrása is lehet. A védekezés egyik alapszabálya azok számára, akik hisznek Istenben és bíznak benne: Isten dönthet másként is mint mi, és a döntését készek vagyunk elfogadni!

Fogadják el hát Isten kezéből a gyermekeket, kérjék Isten tanácsát a gyermekneveléshez és bízzanak abban, hogy Isten gondviselő szeretetével segíteni fog felnevelni a gyermekeket, akiket az Ő kezéből kértek és fogadtak el! A hitnek, Istenbe vetett bizalomnak igen nagy szerepe van a gyermekvállalásban! **„Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok!”** (1Pt 5, 7)